

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De heer S.D. Moes
Secretaris Ondernemingsraad CBR
Postbus 1062
2280 CB Rijswijk

Mobiliteit
Directoraat-Generaal
Mobiliteit
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070 351 7176
dgmo-
dimpostbus@mivvenw.nl
www.verkeerenwaterstaat.nl
Contactpersoon

Datum 14 april 2009
Onderwerp WOB verzoek 24 maart 2009

Ons kenmerk
VenW/DGMO-2009/3024

Uw kenmerk
05/11.2/09

Bijlage(n)
4

Geachte heer Moes,

Op 25 maart 2009 heb ik van u een verzoek ontvangen om toezending van alle documenten die verband houden met de op de controleprotocol van 20 juni 2003 (nadien jaarlijks verlengd) gebaseerde accountantsverklaringen van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR). Uw verzoek heb ik aangemerkt als een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob).

Bij brief van 6 april (VenW/DGMO-2009/3008) is u meegedeeld dat, mede gelet op het noodzakelijke archiefonderzoek en navraag die is gedaan bij de accountant Ernst & Young, de beslistermijn ingevolge artikel 6 van de Wob met twee weken is verdaagd.

Wettelijk kader

Op grond van artikel 3, eerste lid van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan. Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob wordt een verzoek om informatie ingewilligd met in achtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11. Het bestuursorgaan kan of moet de openbaarmaking van de gevraagde informatie achterwege laten, indien zich één (of meer) van de in de artikelen 10 en 11 van de Wob genoemde uitzonderingen of beperkingen voordoen.

Beslissing

Ingevolge artikel 5 van de Wob deel ik u mede dat uw verzoek wordt gehonoreerd.

Op basis van archiefonderzoek constateren wij dat uw verzoek betrekking heeft op de volgende documenten:

1. Verslag d.d. 27 mei 2008 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003 alsmede de brief d.d. 29 mei 2008 waarbij het verslag door het CBR aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat wordt aangeboden.
2. Verslag d.d. 30 mei 2007 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003 alsmede de brief d.d. 31 mei 2007 waarbij het verslag door het CBR aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat wordt aangeboden.

3. Verslag d.d. 28 juni 2006 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003 alsmede de brief d.d. 3 juli 2006 waarbij het verslag door het CBR aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat wordt aangeboden.
4. Verslag d.d. 28 juli 2005 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003 alsmede de brief d.d. 26 augustus 2005 waarbij het verslag door het CBR aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat wordt aangeboden.
5. Verslag d.d. 5 oktober 2004 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003.
6. Verslag d.d. 16 september 2003 ingevolge het Controle protocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003.

Mobiliteit
Directoraat-Generaal
Mobiliteit

Datum
14 april 2009

Ops kenmerk
VenW/DGMO-2009/3024

Conform artikel 7 van de Wob treft u als bijlage een afschrift aan van de documenten met nummer 1, 4, 5 en 6. De documenten met nummer 2 en 3 zijn eerder per brief van 12 juni 2007, met kenmerk DGP/WV/U.07.01325 toegezonden.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend.

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
Nagel
DE DIRECTEUR GENERAAL

DE DIRECTEUR

Bezwaar

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kunt u tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, ter attentie van Hoofddirectie Juridische Zaken, sector Algemeen Bestuurlijk-Juridische Zaken, postbus 20906, 2500 EX Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste het volgende te bevatten:

- a. naam en adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);
- d. een opgave van de redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.

VenW/DGMD-2009/3024.01

Centraal Bureau
Rijvaardigheids-
bewijzen

ingekomen

26 AUG 2005

P.C. Boutenslaan 1

Postbus 5301

2280 HH Rijswijk ZH

Telefoon (070) 372 05 00

Internet www.cbr.nl

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
t.a.v. de heer drs. S. Riedstra
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Datum

CDS20050407/RVW/IFE

26 augustus 2005

Betreft: verslag ingevolge controleprotocol

Geachte heer Riedstra,

Ingevolge artikel 4 lid 3 van het controleprotocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003, doe ik u hierbij het desbetreffende verslag van de externe accountant Ernst & Young d.d. 28 juli 2005 toekomen.

Hoogachtend,

mr. F.C.A. Meijer
Algemeen directeur

Bijlagen: verslag Ernst & Young d.d. 28 juli 2005 in drievoud

C.C.: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, de heer mr. G.J.J.M. Tax

218281 - 1179200

VERTROUWELIJK

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
t.a.v. de heer mr. F.C.A. Meijer
Postbus 5301
2280 HH RIJSWIJK

Den Haag, 28 juli 2005

Ds 05.1057/ak

Geachte heer Meijer,

Bij de jaarrekening 2004 van Stichting CBR hebben wij op 23 mei 2005 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de bepalingen in aanmerking genomen zoals vastgelegd in de overeenkomst inzake het controleprotocol tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR.

Volgens artikel 4 lid 3 van het controleprotocol dienen wij een verslag op te stellen waarin is aangegeven of het beheer en de organisatie van het CBR voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Tevens dient dit verslag de aandachtspunten te bevatten die naar ons oordeel relevant zijn voor de oordeelsvorming van de Minister van Verkeer en Waterstaat in relatie tot de publieke taakuitvoering door het CBR.

Ons verslag is als volgt ingedeeld:

- 1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- 2 Toelichting op de jaarcijfers 2004
- 3 Administratieve organisatie
- 4 Tarieven
- 5 Jaarverslag
- 6 Naleving overeenkomst.

1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat

1.1 Algemeen

De eerder met de Staat der Nederlanden gesloten overeenkomst dd. 15 november 2001 is in 2004 in ongewijzigde vorm verlengd voor het boekjaar 2005. In deze overeenkomst zijn onder meer

bepalingen opgenomen ten aanzien van de taken van het CBR, het bijhouden van een transparante administratie (onderscheid publieke taken en private activiteiten), de wederzijdse informatieplicht, de beveiliging van gegevens, het jaarverslag en de jaarrekening.

Ingevolge de op 6 september 2004 door de Minister van Verkeer en Waterstaat aan de Tweede Kamer verstuurde brief zal de in 2002 opgezette hybride organisatiestructuur van het CBR moeten worden opgeheven. Als consequentie hiervan dient het CBR de private activiteiten die met name plaatsvinden in Nea Beheer B.V. en haar deelnemingen Nea Transportonderzoek en – opleiding B.V. en Traffic Test B.V. af te stoten. Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft aan het CBR in het kader van een schikking in verband met een nadeelcompensatie een tegemoetkoming van een vast bedrag van € 1,2 miljoen toegezegd. Daarnaast zal het Ministerie van Verkeer en Waterstaat aan het CBR de gemaakte advieskosten vergoeden (maximaal € 225.000) in verband met de verkoop van deze activiteiten.

1.2 Controleprotocol

Op basis van de op 15 november 2001 gesloten overeenkomst is op 20 juni 2003 een overeenkomst tussen het Ministerie en het CBR gesloten omtrent het controleprotocol. In het controleprotocol zijn de uitgangspunten weergegeven die in aanmerking dienen te worden genomen bij de controle op de (financiële) verantwoording van de uitvoering van de publieke taken door het CBR.

In het controleprotocol zijn zowel de algemene uitgangspunten als de specifieke vereisten vermeld die bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening en het jaarverslag in aanmerking dienen te worden genomen. Daarnaast is in het controleprotocol een model van de accountantsverklaring opgenomen. In de door ons op 23 mei 2005 verstrekte accountantsverklaring bij de jaarrekening 2004 van het CBR hebben wij de modeltekst gevolgd.

In het controleprotocol is voorgescreven dat door ons een verslag wordt opgesteld ten behoeve van de minister waaruit dient te blijken dat het CBR heeft voldaan aan een aantal specifieke voorschriften, zoals opgenomen in de overeenkomst en het bijbehorende informatiestatuut. Het verslag over het boekjaar 2003 hebben wij op 5 oktober 2004 uitgebracht. Deze rapportage is, zoals wij van u hebben vernomen, evenals vorig jaar door het ministerie positief ontvangen.

In de volgende hoofdstukken gaan wij overeenkomstig de indeling van onze rapportage over het jaar 2003 voor het jaar 2004 nader in op de specifieke zaken zoals vermeld in het controleprotocol.

2 Toelichting op de jaarcijfers 2004

2.1 Algemeen

Bij de inrichting van de jaarrekening is conform artikel 6 lid 1 van het Informatiestatuut een onderscheid gemaakt tussen de baten en lasten met betrekking tot de publieke taken resp. de private activiteiten.

In de geconsolideerde jaarrekening 2004 van het CBR zijn begrepen de jaarcijfers 2004 van het CBR en de jaarcijfers van het 100%-belang in Nea Beheer B.V. en daarmee tevens ook in de belangen in de deelnemingen van Nea Beheer B.V.

In artikel 5 lid 4 van het controleprotocol is aangegeven dat wij dienen te rapporteren omtrent de bij de controle geconstateerde fouten en onzekerheden voorzover deze niet zijn gecorrigeerd en in totaal hoger zijn dan een bedrag van € 50.000. In dit kader vermelden wij dat de bij onze controle geconstateerde controleverschillen zijn besproken met de directie van het CBR, waarna correctie heeft plaatsgevonden in de financiële cijfers.

2.2 Samenstelling van het resultaat

2.2.1 Analyse resultaatontwikkeling

Over 2004 is een geconsolideerd resultaat gerealiseerd van negatief € 305.000 tegenover € 640.000 positief over 2003.

Dit geconsolideerde resultaat is als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	Publiek	Privaat	Totaal 2004	2003
CBR	(840)	25	(815)	1.349
Nea Beheer B.V.	-	(75)	(75)	(69)
Nea Transportonderzoek en -opleiding B.V.	-	532	532	27
Traffic Test B.V.	-	82	82	(186)
NTH B.V.	-	3	3	(367)
TSM Holding B.V./TSM Consulting vof	-	(46)	(46)	(162)
	(840)	521	(319)	592
Aandeel derden in negatief resultaat TSM vof	-	14	14	48
Toerekening overheadkosten CBR aan private activiteiten	350	(350)	-	-
	(490)	185	(305)	640

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat over 2004 bij de uitvoering van de publieke taken een exploitatiesaldo is gerealiseerd van € 490.000 negatief. Dit negatieve exploitatiesaldo is conform artikel 13 van de eerder vermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001 in mindering op het saldo van de egalisatiereserve publieke middelen gebracht.

Zoals blijkt uit het overzicht is het totale resultaat over 2004 ruim € 900.000 lager uitgekomen dan het resultaat over 2003. Dit is enerzijds het gevolg van een lager resultaat van € 2,2 miljoen bij het CBR (2004 verlies van € 815.000; in 2003 winst van € 1.349.000) en anderzijds een hoger resultaat bij de deelnemingen van € 1.219.000 (2004 winst van € 510.000; 2003 verlies van € 709.000).

De ontwikkeling van het resultaat van het CBR kan als volgt nader worden toegelicht:

(bedragen x € 1.000)	2004		2003		Toe-/afname
Netto-omzet	84.176	100,0	80.537	100,0	3.639
Personeelskosten	59.649	70,9	56.751	70,4	2.898
Afschrijving materiële vaste activa	2.398	2,8	2.674	3,3	(276)
Overige bedrijfskosten	23.321	27,7	20.340	25,3	2.981
Som der kosten	85.368	101,4	79.765	99,0	5.603
Bedrijfsresultaat	(1.192)	(1,4)	772	1,0	(1.964)
Interest en soortgelijke baten en lasten	377	0,4	577	0,7	(200)
Resultaat boekjaar	(815)	(1,0)	1.349	1,7	(2.164)

Hierbij merken wij dat het resultaat over 2003 van het CBR is beïnvloed door een aantal bijzondere posten die per saldo een positief effect op het resultaat over 2003 hebben gehad van € 1.150.000.

Het bedrag van € 1.150.000 is als volgt te specificeren:

	x € 1.000
Lagere pensioenlasten vanwege lagere backservicekoopsommen	2.000
Bijdrage CCV-Fonds inzake simulatoren	450
Kosten herstructurering organisatie	(500)
Kosten Rijopleiding in Stappen	(800)
Per saldo een bate	<u>1.150</u>

2.2.2 Netto-omzet

In 2004 is de netto-omzet van het CBR met 4,5% ofwel ruim € 3,6 miljoen toegenomen. Vanaf 2004 worden de activiteiten van het Examenhuis (vakbekwaamheidsexamens voor het beroepsgoederenvervoer) onder de netto-omzet van het CBR verantwoord. Het effect op de netto-omzet van deze voor het CBR nieuwe activiteit bedraagt € 1,2 miljoen. Daarnaast is de toename van de omzet met name het gevolg van een stijging van de omzet inzake vorderingen met bijna € 1,6 miljoen (2004 € 11,3 miljoen; 2003 € 9,7 miljoen).

2.2.3 Personeelskosten

De personeelskosten van het CBR zijn in 2004 met 5,1% ofwel € 2,9 miljoen toegenomen tot € 59,6 miljoen. Deze stijging is voor circa 50% een gevolg van de CAO-verhoging (1,5% initieel), de verhoging van de eindejaarsuitkering (0,5%) en de individuele salarisverhogingen (circa 0,6%). Daarnaast is sprake van hogere pensioenlasten (circa € 1,5 miljoen). Voorts zijn de personeelskosten toegenomen wegens de in 2004 gestarte samenwerking met het Examenhuis.

In 2004 is op basis van wettelijke voorschriften (Witteveen-regiem) de franchise verhoogd die in aanmerking dient te worden genomen bij de bepaling van de pensioengrondslag. Als gevolg hiervan vindt pensioenopbouw plaats op basis van een lager pensioengevend salaris, hetgeen in beginsel lagere pensioenlasten tot gevolg zal hebben.

In het kader van de opstelling van de jaarrekening 2003 is begin 2004 overleg gevoerd met Nationale Nederlanden omtrent de financiële consequenties van de aanpassing van de franchise. Destijds is op basis van een voorschotnota van Nationale Nederlanden aangegeven dat kon worden uitgegaan van een 'éénmalig voordeel' van € 5 miljoen. Van het bedrag van € 5 miljoen is in 2003 een bedrag van € 3,5 miljoen verwerkt in de jaarrekening, waarvan € 2 miljoen ten gunste van de pensioenlasten is gebracht en een bedrag van € 1,5 miljoen ten gunste van het indexatiedepot.

Inmiddels is gebleken dat het 'voordeel' van € 5 miljoen niet in één jaar zal worden gerealiseerd, maar over een langere looptijd wegens met name de met de personeelsleden overeengekomen garantieregeling. Dit heeft tot gevolg dat de op de balans ultimo 2003 opgenomen vordering van € 3,5 miljoen in enkele jaren zal worden afgewikkeld.

2.2.4 Afschrijving materiële vaste activa

De afschrijvingslasten van de materiële vaste activa zijn in 2004 ten opzichte van 2003 gedaald met € 276.000. Deze afname wordt met name veroorzaakt doordat in 2004 een aanpassing van de afschrijvingspercentages heeft plaatsgevonden. De inventarissen en machines worden met ingang van het jaar 2004 afgeschreven in een periode van zes jaar (was vijf jaar). Daarnaast is ook de afschrijvingstermijn van computerapparatuur aangepast. Met ingang van 2004 wordt computerapparatuur over een periode van vier jaar (was drie jaar) afgeschreven.

2.2.5 Overige bedrijfskosten

De stijging van de overige bedrijfskosten ten opzichte van 2003 is met name een gevolg van de toename van de kosten van de werkzaamheden door derden (€ 0,9 miljoen), de afdracht van de Divisie CCV aan de Stichting ELT in het kader van de samenwerking in het Examenhuis (€ 0,4 miljoen) en de afboeking van de ontwikkelingskosten van de RIS-opleiding (€ 0,2 miljoen).

In 2004 zijn de kosten van ontwikkeling van de RIS-opleiding voor een bedrag van € 1,0 miljoen (in 2003 een bedrag van € 0,8 miljoen) als bijzondere kosten ten laste van het resultaat gebracht. De nieuwe Rijopleiding in Stappen (RIS) is in 2003 landelijk geïntroduceerd. De kosten van ontwikkeling van de RIS-opleiding zouden naar verwachting grotendeels door de bijdragen van de cursisten worden gedekt. Wegens een gerechtelijke uitspraak in 2004 is het echter voor het CBR slechts toegestaan om maximaal 1.250 instructeurs op te leiden. Derhalve is voorzichtigheidshalve besloten om het gehele resterende bedrag aan ontwikkelingskosten ten laste van het resultaat 2004 te brengen. In de komende jaren zal naar verwachting nog wel een zekere dekking voor de ontwikkelingskosten worden verkregen door opbrengsten RIS-opleiding uit hoofde van de zogeheten Terugkomdagen.

In opdracht van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat zullen door het CBR de Taxi-examens worden afgenomen. In de balans per 31 december 2004 zijn de kosten voor de ontwikkeling van het nieuwe taxi-examen voor een bedrag van € 522.000 opgenomen. Deze kosten zullen in de komende jaren uit de tarieven van het taxi-examen worden terugverdiend.

Naast de kosten van ontwikkeling van het taxi-examen zijn in de balans per 31 december 2004 ook de kosten van ontwikkeling van een schriftelijk examen CCV voor een bedrag van € 207.000 opgenomen. Ook deze kosten zullen in de toekomst uit de tarieven moeten worden terugverdiend.

Zoals uit het overzicht inzake de samenstelling van het resultaat blijkt heeft door het CBR een (administratieve) doorbelasting van overheadkosten plaatsgevonden aan de private activiteiten. Het exploitatiesaldo van de publieke taken is hiermede verhoogd en het exploitatiesaldo van de private activiteiten is met eenzelfde bedrag verlaagd. Deze doorbelasting heeft betrekking op een aandeel in de overheadkosten, bestaande uit de kosten van de directie en de kosten van de centrale stafafdelingen (onder meer C&F, ICT, P&O, IEB, Projecten, Marketing e.d.). Op basis van de beschikbare informatie omtrent de tijdsbesteding van de directie en stafafdelingen aan de private activiteiten is het door te belasten bedrag inzake de private activiteiten van het CBR en de deelnemingen voor 2004 berekend op € 350.000 (2003: € 325.000).

2.3 Pensioenen

2.3.1 Pensioenen in 2004

Zoals eerder vermeld zijn de pensioenlasten in 2004 per saldo circa € 1,5 miljoen hoger uitgekomen dan in 2003. Hierbij merken wij op dat de pensioenlasten in 2003 zijn beïnvloed door

incidentele baten, waaronder het bedrag van € 2 miljoen inzake de backservicekoopsommen (zie paragraaf 2.2.3). Indien over 2003 geen bijzondere baten zouden zijn gerealiseerd, zou sprake zijn geweest van een daling van de pensioenlasten in 2004.

Zoals eerder gerapporteerd zijn bij de controle van de pensioenpremies over zowel 2002 als 2003 voor een aantal personeelsleden vragen gerezen omtrent de juistheid van de in rekening gebrachte premies. Naar aanleiding van een door het CBR aan Nationale Nederlanden verzonden brief heeft in 2004 op directieniveau een gesprek tussen het CBR en Nationale Nederlanden plaatsgevonden. In het vervolg hierop is een actieplan opgesteld op basis waarvan de gesignaleerde tekortkomingen ter hand zullen worden genomen. De door het CBR geconstateerde tekortkomingen uit het bestand per 31 december 2003 zijn in 2004 nader geanalyseerd. Hierbij is gebleken dat op een totaal van 4.000 aanspraken er 1.200 niet juist waren. Nationale Nederlanden heeft toegezegd dat het CBR zal worden gecompenseerd voor gemaakte additionele kosten voor aantoonbare door Nationale Nederlanden gemaakte fouten. De finale afwikkeling van deze werkzaamheden zal pas in de loop van 2005 kunnen plaatsvinden.

2.3.2 Verwerking door het CBR van pensioenlasten vanaf boekjaar 2005

In de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is een nieuwe Richtlijn (RJ.271) opgenomen die onder meer betrekking heeft op de verwerking van pensioenlasten in de jaarrekening. Deze Richtlijn dient vanaf 2005 te worden toegepast.

Voor het CBR heeft de toepassing van deze richtlijn tot gevolg dat jaarlijks een berekening dient te worden vervaardigd van de pensioenverplichting waarbij rekening dient te worden gehouden met onder meer toekomstige stijgingen van de salarissen, het inflatiepercentage en het verloop van personeel. Daartegenover dient de waarde van de beleggingen te worden bepaald, rekeninghoudend met het verwachte beleggingsrendement op lange termijn. Deze berekening zal resulteren in een verschil tussen de pensioenverplichtingen en de beschikbare beleggingen. Dit tekort danwel overschot dient te worden verantwoord op de balans van het CBR. Op dit moment is AON Consulting doende om de berekeningen te vervaardigen.

Bij de eerste verwerking in 2005 van het overschot danwel tekort bestaat een tweetal mogelijkheden, t.w.;

- rechtstreeks via het eigen vermogen;
- het tekort verdelen over de gemiddelde resterende looptijd van het dienstverband van de werknemers, waarbij dit tekort vervolgens ten laste van de respectievelijke resultatenrekeningen zal worden gebracht.

Omtrent de wijze van verwerking dient nog nader overleg te worden gevoerd nadat de berekeningen door AON Consulting beschikbaar zijn gesteld.

2.4 BTW over omzet Divisie Vorderingen

Zoals bekend is reeds geruime tijd een discussie gaande met de belastingdienst omtrent de afdracht van BTW over de omzet van de Divisie Vorderingen. Op verzoek van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft het CBR een procedure gevoerd met betrekking tot de door de belastingdienst opgelegde naheffingsaanslag van circa € 700.000 (incl. wettelijke rente) over de periode 1993-1996. In november 2004 heeft het Hof het CBR in het ongelijk gesteld. In overleg tussen het CBR en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat is besloten om geen beroep in cassatie bij de Hoge Raad in te stellen.

Over 1997 tot 1999 kunnen geen naheffingsaanslagen meer worden opgelegd aangezien sprake is van verjaring. Vanaf het jaar 2000 zijn naheffingsaanslagen nog wel mogelijk. Uit hoofde van de vigerende overeenkomsten dient het Ministerie van Verkeer en Waterstaat de door het CBR inmiddels betaalde resp. nog te betalen naheffingsaanslagen te vergoeden.

3 Administratieve organisatie en interne controle

Bij de controle van de jaarrekening van het CBR maken wij mede gebruik van de administratieve organisatie en de daarvan deel uitmakende maatregelen van interne controle.

In dit kader hebben wij de opzet en de werking van de administratieve organisatie op een aantal door ons noodzakelijk geachte punten onderzocht.

In het kader van onze controle van de jaarcijfers van het CBR bezoeken wij periodiek de regio's en de divisies. Tijdens deze bezoeken wordt vastgesteld of de voorgeschreven procedures worden gevolgd en de voorgeschreven interne controlemaatregelen worden uitgevoerd. Tevens nemen wij kennis van de uitkomsten van de werkzaamheden van de afdeling Interne Controle, die periodiek de regio's en divisies bezoekt. De bevindingen met betrekking tot onze bezoeken aan de regio's en divisies hebben wij uitvoerig gerapporteerd aan de leiding van het CBR en tevens aan de hoofden van de regio's en divisies.

Wij zijn van oordeel dat bij het CBR over het algemeen sprake is van een adequate administratieve organisatie.

4 Tarieven

Volgens artikel 7 van het Informatiestatuut dienen de tarieven jaarlijks door het CBR te worden vastgesteld op basis van de met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overeengekomen uitgangspunten (het zgn. tariefmodel).

In dit kader vermelden wij dat in 2004 verder overleg tussen het CBR en het Ministerie heeft plaatsgevonden om tot de opzet en vaststelling van een kostprijsmodel te komen. Dit overleg is nog niet afgerond. Op basis van dit model dient inzicht te worden verkregen ten aanzien van de kosten van de individuele opbrengst dragers van het CBR. Onderdeel van het model is de wijze

waarop zowel de directe kosten als de indirecte kosten (inclusief overheadkosten) worden toegerekend aan de opbrengst dragers. De berekende kostprijzen zullen mede op termijn een basis vormen voor de vaststelling van de tarieven.

5 Jaarverslag

In artikel 5 lid 4 van het Informatiestatuut is onder meer bepaald dat in het Jaarverslag de volgende gegevens dienen te worden opgenomen;

- a de relevante gegevens over de gerealiseerde kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening, zoals wachttijden betreffende de aanvraag van examens in relatie tot het aantal examinatoren;
- b het aantal bezwaar- en beroepsprocedures dat is gevoerd op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de resultaten daarvan.

In het controleprotocol is onder artikel 5 lid 2 onder punt c aangegeven dat de betreffende gegevens controleerbaar en consistent tot stand zijn gekomen.

Wachttijden

Sedert een aantal jaren bestaat de mogelijkheid dat rijsschoolhouders de reserveringstermijnen inzake de dienstverlening van het CBR zoals examens, toetsen e.d. bepalen. Sinds de introductie van het nieuwe TOP-online systeem zijn verdere verbeteringen ten aanzien van de mogelijkheden inzake de reservering van examens e.d. door de rijsschoolhouders gerealiseerd. Het begrip 'wachttijden' is daarmee in de oude vorm achterhaald. Van belang is nu dat het CBR de examencapaciteit tijdig aanpast aan de vraag.

Het CBR dient – op basis van door onder meer extern onderzoek verkregen informatie – zorg te dragen voor voldoende afnamecapaciteit i.c. zorg te dragen dat voldoende examinatoren beschikbaar zijn om in beginsel binnen 4-6 weken examens af te nemen. Om dit te realiseren wordt gebruik gemaakt van planning en prognoses voor het komend jaar, alsmede voor komende jaren.

Met betrekking tot de regio's en de divisie BNOR is voor het proces planning en prognoses een procesbeschrijving aanwezig en tevens een procedurebeschrijving omtrent de actueel gevolgde werkwijze met betrekking tot dit proces.

Op basis van de primaire vastleggingen zijn onder meer de volgende gegevens beschikbaar;

- het aantal in te zetten examinatoren, verdeeld naar bruto respectievelijk netto beschikbare capaciteit;
- de invloed van verliesgevendende factoren, zoals ziekte, verlof, opleiding e.d.;
- de effecten van een hogere productiviteit;

- reserveringen van de kandidaten, voor de eerstkomende 26 weken inzichtelijk naar examenplaats.

De betreffende gegevens zijn online beschikbaar, onder meer voor de afdeling planning, belast met de invulling van de roosters (het indelen) van de examinatoren.

Met behulp van 'capaciteitsmodellen' vindt maandelijks binnen het CBR (gecumuleerd) rapportage plaats over de productiviteit van de examinatoren, verdeeld naar afgenomen examens, toetsen, etc. De werkelijke aantallen worden getoetst met de geprognoseerde aantallen.

Daarnaast vindt een maandelijks (gecumuleerde) rapportage plaats van;

- de werkelijk afgenomen examens versus de geprognoseerde examens;
- de werkelijk ontvangen aanvragen (reserveringen) t.o.v. de geprognoseerde aanvragen.

De afwijkingen worden intern geanalyseerd, waardoor mogelijke trends hiermede vroegtijdig door het CBR worden onderkend en de mogelijkheid bieden tot tijdige bijsturing van de examencapaciteit.

Met betrekking tot het proces planning en prognoses hebben wij de opzet beoordeeld en tevens hebben wij in verband met onze rapportage voor het jaar 2003 en 2004 overleg gevoerd met de betrokken medewerkers van het CBR omtrent de werking van het proces en hebben wij kennis genomen van de beschikbare output die controleerbaar is en op consistente wijze tot stand komt. De situatie is in 2004 ten opzichte van het jaar 2003 niet gewijzigd. Naar onze mening voldoet derhalve het proces aan de daaraan te stellen eisen en vormen de beschikbare gegevens een goede basis om tot een tijdige bijsturing van de examencapaciteit te komen.

Bezwaar- en beroepsprocedures

De bezwaar- en beroepsprocedures op grond van de Algemene Wet bestuursrecht zijn bij het CBR aan de orde bij de afdeling Medische Zaken uit hoofde van de geneeskundige verklaringen en de divisie Vorderingen. Intern zijn zowel voor de vermelde afdeling resp. divisie procesbeschrijvingen beschikbaar. De beschreven processen zijn gebaseerd op de vereisten zoals vastgelegd in de wettelijke regeling en de beschrijvingen voldoen over het algemeen aan de daaraan te stellen eisen. Voor wat betreft de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures wordt gebruik gemaakt van het zogeheten Vorderingen(VS)-systeem. Omtrent de gehanteerde systematiek met betrekking tot de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures hebben wij in verband met onze rapportage voor het jaar 2003 en 2004 overleg gevoerd met de betrokken functionarissen. De gegevens in het VS-systeem worden periodiek in een Access toepassing gedownload. Met behulp van deze bestanden kan inzicht worden verkregen in de stand van zaken, waaronder de fase waarin de bezwaar- en beroepsprocedures zich bevinden. De situatie is in 2004 ten opzichte van het jaar 2003 niet gewijzigd. Naar onze mening is binnen het CBR sprake van een controleerbare en consistente registratie van de hiervoor vermelde procedures.

De informatie omtrent het aantal bezwaarprocedures is niet opgenomen in het Financieel Jaarverslag doch in het externe Jaarverslag.

6 Naleving overeenkomst

Volgens artikel 5 lid 3 van het controleprotocol dienen wij in dit verslag nader in te gaan op de naleving van de bepalingen in de artikelen 4, 5, 7 en 15 van de eerder vermelde d.d. 15 november 2001.

Artikel 4 Taken van het CBR

In bijlage 1 bij de overeenkomst d.d. 15 november 2001 tussen het Ministerie en het CBR is een overzicht opgenomen van de publieke taken van het CBR. In 2004 hebben zich in dit kader geen wijzigingen voorgedaan.

De private activiteiten van het CBR betreffende de volgende zaken;

- het uitvoeren van projecten, het verlenen van consultancy-diensten resp. het verzorgen van opleidingen zoals deze plaatsvinden bij de (private) deelnemingen van het CBR. Dit betreffen de deelnemingen Nea Transportonderzoek- en opleiding B.V. en Traffic Test B.V.
- een aantal private activiteiten waaronder de rijstijlscan en een aantal activiteiten van de divisie CCV, waaronder rijvaardigheidsanalyses, alsmede het afnemen van koel- en toereexamens.

De deelnemingen NTH B.V., TSM Holding B.V., TSM consulting vof en Stimulator Expertise Centrum B.V. waren in 2004 deelnemingen waarin geen activiteiten werden ontplooid.

Artikel 5 Transparant gescheiden administratie

In dit artikel is onder meer bepaald dat door het CBR een zodanige administratie wordt bijgehouden dat daaruit het onderscheid tussen publieke taken en private activiteiten blijkt.

In navolging van voorgaand jaar vermelden wij dat door de (private) deelnemingen van het CBR afzonderlijk financiële administraties worden gevoerd.

In de financiële administratie van het CBR is een duidelijke scheiding aangebracht tussen de publieke taken en private activiteiten. Hiertoe zijn ten behoeve van de uitvoering van de private activiteiten specifieke kostenplaatsen opgenomen in de financiële administratie.

Artikel 7 Beveiliging gegevens

In 2004 is door onze afdeling EDP Audit een onderzoek uitgevoerd waarbij is nagegaan of de beveiliging van de informatievoorziening van het CBR in opzet en bestaan is gewaarborgd door een toereikend stelsel van maatregelen van interne controle. Op basis van dit onderzoek is in 2004 het internationaal erkende certificaat inzake de Code voor Informatiebeveiliging aan het CBR uitgereikt. De vervaldatum van dit certificaat is 22 juni 2005. In de maand juni 2005 is de geldigheidsduur van dit certificaat met een jaar verlengd.

Artikel 15 Privaatrechtelijke rechtshandelingen

Voorzover bij ons bekend hebben er in 2004 geen rechtshandelingen plaatsgevonden als bedoeld in artikel 15 van de overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Met het voorgaande menen wij u voldoende te hebben geïnformeerd. Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens deze

H.J.J. Bennink RA

S.J.C. van Leeuwen RA

VenW/DOGM0-2009/3024.02

Centraal Bureau
Rijvaardigheids-
bewijzen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
t.a.v. de heer drs. S. Riedstra
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

P.C. Boutenslaan 1
Postbus 6301
2280 HH Rijswijk ZH
Telefoon (070) 372 06 00
internet www.cbr.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk
CDS20080229/RVW/IFE

Datum
29 mei 2008

Betreft: verslag ingevolge controleprotocol

Geachte heer Riedstra,

Ingevolge artikel 4 lid 3 van het controleprotocol zoals is vastgelegd in de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003, doe ik u hierbij het desbetreffende verslag van de externe accountant Ernst & Young d.d. 27 mei 2008 toekomen.

Met vriendelijke groet,

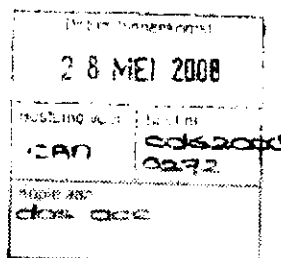
C. Anker
Algemeen directeur a.i.

Bijlagen: verslag Ernst & Young d.d. 27 mei 2008 in drievoud

C.C.: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, de heer drs. G. Buurman en mevrouw P. de Roover

KvK Haaglanden 27066349

60262922-12852787

VERTROUWELIJKStichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
t.a.v. de heer C. Anker
Postbus 5301
2280 HH RIJSWIJK

Den Haag, 27 mei 2008

Ds 08.786/mb

Geachte heer Anker,

Bij de jaarrekening 2007 van het CBR hebben wij op 17 april 2008 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de bepalingen in aanmerking genomen zoals vastgelegd in de overeenkomst inzake het controleprotocol tussen de Staat der Nederlanden en het CBR.

Volgens artikel 4 lid 3 van het controleprotocol dienen wij een verslag op te stellen waarin is aangegeven of het beheer en de organisatie van het CBR voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Tevens dient dit verslag de aandachtspunten te bevatten die naar ons oordeel relevant zijn voor de oordeelsvorming van de Minister van Verkeer en Waterstaat in relatie tot de publieke taakuitvoering door het CBR.

Ons verslag is als volgt ingedeeld:

- 1 Overeenkomst met de Staat der Nederlanden
- 2 Toelichting op de jaarcijfers 2007
- 3 Administratieve organisatie
- 4 Tarieven
- 5 Jaarverslag
- 6 Naleving overeenkomst.

1 Overeenkomst met de Staat der Nederlanden**1.1 Algemeen**

De eerder met de Staat der Nederlanden (vertegenwoordigd door de Minister van Verkeer en Waterstaat) gesloten overeenkomst d.d. 15 november 2001 is in 2005 in ongewijzigde vorm verlengd tot 31 december 2007. In 2007 heeft voorts verlenging tot 31 december 2008 plaatsgevonden.

In deze overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen ten aanzien van de taken van het CBR, het bijhouden van een transparante administratie (onderscheid publieke taken en private activiteiten), de wederzijdse informatieplicht, de beveiliging van gegevens, het jaarverslag en de jaarrekening.

In 2004 heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat aan de Tweede Kamer aangegeven dat de, in 2002 opgezette, hybride organisatiestructuur van het CBR moest worden opgeheven en dat de private activiteiten moesten worden beëindigd. In 2005 is de deelneming Nea Transport-onderzoek en -opleiding B.V. verkocht en zijn de activiteiten van Traffic Test B.V. verkocht. In 2006 en 2007 hebben Nea Beheer B.V. en haar deelnemingen geen activiteiten meer ontplooid. De ontvlechting van de private activiteiten is grotendeels afgerond in 2007. In 2007 zijn de deelnemingen Traffic Test B.V. en NTH B.V. geliquideerd. Inmiddels zijn in 2008 TSM Holding B.V., TSM Consulting v.o.f. en Simulator Expertise Centrum B.V. geliquideerd. De liquidatie van Nea Beheer B.V. zal in 2008 worden afgerond.

1.2 Controleprotocol

Op basis van de gesloten overeenkomst is door middel van een aanvullende overeenkomst een controleprotocol overeengekomen dat aanvankelijk liep tot 31 december 2004. In 2007 heeft een verlenging van deze overeenkomst inzake het controleprotocol plaatsgevonden tot 31 december 2008.

In het controleprotocol zijn zowel de algemene uitgangspunten als de specifieke vereisten vermeld die bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening en het jaarverslag in aanmerking dienen te worden genomen. Daarnaast is in het controleprotocol een model van de accountantsverklaring opgenomen. In de door ons op 17 april 2008 verstrekte accountantsverklaring bij de jaarrekening 2007 van het CBR hebben wij de modeltekst gevolgd.

In het controleprotocol is voorgeschreven dat door ons een verslag wordt opgesteld ten behoeve van de minister waaruit dient te blijken dat het CBR heeft voldaan aan een aantal specifieke voorschriften, zoals opgenomen in de overeenkomst en het bijbehorende informatiestatuut.

Het verslag over het boekjaar 2006 hebben wij op 30 juni 2007 uitgebracht. Deze rapportage is, zoals wij van u hebben vernomen, evenals die over het daaraan voorafgaande jaar door het ministerie positief ontvangen.

In de volgende hoofdstukken gaan wij voor het jaar 2007 nader in op de specifieke zaken zoals vermeld in het controleprotocol.

2 Toelichting op de jaarcijfers 2007

2.1 Algemeen

Bij de inrichting van de jaarrekening is conform artikel 6 lid 1 van het Informatiestatuut een onderscheid gemaakt tussen de baten en lasten met betrekking tot de publieke taken respectievelijk de private activiteiten. Zoals eerder vermeld hebben Nea Beheer B.V. en haar deelnemingen in 2006 en 2007 geen activiteiten meer ontplooid en in het verlengde daarvan kent het CBR thans alleen nog publieke taken.

In de jaarrekening 2007 van het CBR zijn begrepen de vennootschappelijke jaarcijfers 2007 van het CBR en onder de post deelneming is het resultaat van het 100% belang in Nea Beheer B.V. opgenomen en daarmee tevens ook de belangen in de deelnemingen van Nea Beheer B.V. Voorts is hieronder opgenomen de afboeking die in de jaarrekening van het CBR heeft plaatsgehad inzake vorderingen op de deelnemingen van Nea Beheer B.V. ad € 597.000. Daar staat tegenover dat Nea Beheer B.V. als gevolg van kwijtschelding van schulden aan het CBR voor eenzelfde bedrag een winst heeft behaald. Met name deze kwijtschelding heeft bij Nea Beheer B.V. en haar deelnemingen geleid tot een winst van € 658.000. Per saldo is er dus inzake de deelnemingen sprake van positief resultaat van € 61.000.

Over 2007 is een resultaat gerealiseerd van € 1.451.000 positief tegenover € 2.752.000 positief over 2006. Dit resultaat is als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	2007		2006		Toe-/afname
Netto-omzet	99.824	100,0	88.340	100,0	11.484
Personeelskosten	73.816	74,0	63.102	71,5	10.714
Afschrijving materiële vaste activa	2.084	2,1	2.007	2,2	77
Overige bedrijfskosten	22.896	22,9	20.702	23,4	2.194
Som der kosten	98.796	99,0	85.811	97,1	12.985
Bedrijfsresultaat	1.028	1,1	2.529	2,9	(1.501)
Interest en soortgelijke baten en lasten	362	0,4	297	0,3	65
Resultaat CBR vennootschappelijk	1.390	1,4	2826	3,2	(1.436)
Resultaat deelneming Nea Beheer B.V.	61	0,1	(74)	(0,1)	135
Totaal resultaat	1.451	1,5	2.752	3,1	(1.301)

De netto omzet is in 2007 gestegen met 13 procent van € 88,3 miljoen in 2006 tot € 99,8 miljoen in 2007. Na correctie van het effect van de stelselwijziging in 2007 zouden de opbrengsten met 10,8 procent zijn gestegen, van € 88,3 miljoen in 2006 tot € 97,8 miljoen in 2007. Tegenover de toename van de netto omzet zijn de kosten (met name personele kosten) toegenomen, waardoor het totaal resultaat over 2007 € 1,3 miljoen lager is dan het totaal resultaat over 2006.

Wij merken op dat de resultaten van het CBR voor de jaren 2007 en 2006 beïnvloed zijn door eenmalige incidentele pensioenlasten (2007: € 5,3 miljoen en 2006: € 3,4 miljoen). In het vervolg van deze brief gaan wij nader in op de incidentele pensioenlast van € 5,3 miljoen in 2007.

In artikel 5 lid 4 van het controleprotocol is aangegeven dat wij dienen te rapporteren omtrent de bij de controle geconstateerde fouten en onzekerheden voorzover deze niet zijn gecorrigeerd en in totaal hoger zijn dan een bedrag van € 50.000. In dit kader vermelden wij dat de bij onze controle geen controleverschillen zijn geconstateerd.

2.2 Vorderingen

De omzet van de Divisie Vorderingen werd verantwoord in het jaar dat de dossiers werden gesloten. Bij een relatief sterke stijging van de omzet leidde dit ertoe dat de verwerking van de baten in de resultatenrekening achterbleef bij de verantwoording van een deel van de daaraan toe te rekenen lasten, waaronder de personeelskosten.

In 2007 is sprake van een stelselwijziging ten gevolge van de implementatie van het Work-Flow-Managementsysteem ('Move'). Met ingang van dit boekjaar vindt verantwoording van de opbrengst van de vorderingsprocedure plaats op basis van de 'percentage of completion' methodiek. Dit houdt in dat winstneming plaatsvindt naar rato van de verrichte prestaties die in het werkproces van een onderhanden dossier te onderkennen zijn. Bij de controle van de jaarrekening hebben wij de totstandkoming van het onderhanden werk uit Move beoordeeld. Dit heeft niet geleid tot opmerkingen. Hierbij merken wij op dat het effect van de stelselwijziging op het resultaat en het vermogen van het CBR € 2,0 miljoen bedraagt, hetgeen als mutatie onderhanden werk in de resultatenrekening 2007 van het CBR is verantwoord.

De dossiers inzake de Divisie Vorderingen kunnen een lange doorlooptijd hebben. Als gevolg hiervan staan ook nog dossiers open uit oudere jaren. In totaal gaat het om circa 2.000 dossiers (€ 1,5 miljoen aan openstaande debet en creditposities, inclusief spijtoptanten). In 2008 zal, zoals is afgesproken met de directie van het CBR, het saldo van deze openstaande posten worden beoordeeld en worden afgewikkeld.

2.3 Voorzieningen

2.3.1 Voorziening jubileumuitkeringen

Onder de toepassingsfeer van de Richtlijn 271 vallen ook de zogenaamde 'andere uitgestelde beloningen', waaronder de jubileumuitkeringen. In dit verband heeft het CBR met ingang van het jaar 2005 op de balans een voorziening opgenomen voor jubileumuitkeringen. Bij de bepaling van de voorziening is, zoals dat is voorgeschreven in de RJ 271, uitgegaan van de contante waarde van de berekende verplichtingen inzake uit te betalen jubileumuitkeringen.

Ultimo 2007 is deze verplichting opgenomen voor € 1,4 miljoen (2006 € 1,6 miljoen). De vrijval als gevolg van hogere actuariële rente is in de resultatenrekening verantwoord onder lonen en salarissen. De berekening van deze verplichting heeft ultimo 2007 door AON Consulting plaatsgevonden. Hierbij zijn dezelfde uitgangspunten in acht genomen, zoals die gelden voor de RJ 271-berekeningen ten aanzien van de pensioenen.

2.3.2 Voorziening groot onderhoud

Onderhoudsplannen voor groot onderhoud aan de panden vormen de basis voor de bepaling van de voorziening groot onderhoud. Het uitgangspunt hierbij is dat de jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud een betere benadering is voor het egaliseren van de kosten van groot onderhoud. In 2007 is voor € 336.000 aan onderhoud ten laste van de voorziening groot onderhoud geboekt.

Jaarlijks worden de onderhoudsplannen geëvalueerd. Dit heeft voor 2007 geleid tot een dotatie van € 350.000, die in de resultatenrekening is verantwoord onder de overige bedrijfskosten. Wij zijn van mening dat het saldo van de voorziening ultimo 2007 toereikend is.

2.3.3 Voorziening pensioenen

Vanaf het boekjaar 2005 is de Richtlijn voor Jaarverslaggeving 271 Personeelsbeloningen (RJ 271) voor het CBR van toepassing. Het CBR kent een toegezegde pensioenregeling. Dit betekent dat jaarlijks een berekening dient te worden vervaardigd van de pensioenaanspraken, waarbij rekening dient te worden gehouden met onder meer toekomstige stijgingen van de salarissen en sociale lasten, de verwachte inflatiepercentages en het verloop van het personeel. Tegenover de actuariële berekende waarde van de pensioenaanspraken dient de reële waarde van de fondsbeleggingen te worden afgezet. De berekening resulteert derhalve in een verschil tussen de pensioenverplichtingen en de beschikbare middelen. Evenals als in voorgaande jaren heeft AON Consulting de berekeningen vervaardigd naar de stand ultimo 2007.

In 2005 heeft AON Consulting berekend dat de contante waarde van de pensioenverplichtingen, zoals deze bij de pensioenverzekeraar zijn ondergebracht, € 25,6 miljoen hoger is dan het saldo van de beschikbare middelen. Het CBR heeft besloten het per 1 januari 2005 aanwezige tekort tussen de contante waarde van pensioenverplichtingen en het saldo van de beschikbare middelen niet in één keer ten laste van het eigen vermogen te brengen, maar dit over de resterende diensttijd van de werknemers (10,3 jaar) ten laste van de resultatenrekening te brengen. De jaarlijkse extra pensioenlast als gevolg van dit besluit bedraagt € 2,5 miljoen. De reguliere pensioenlast bedraagt voor het jaar 2007 € 6,1 miljoen (2006: € 4,5 miljoen).

Evenals ultimo 2006 zijn de beschikbare aanwezige middelen ultimo 2007 wederom hoger dan de contante waarde van de pensioenverplichtingen; uit de berekeningen volgt een aanwezige 'overwaarde', oftewel een op de balans op te nemen actiefpost van € 30,1 miljoen ultimo 2007 (ultimo 2006: € 31,9 miljoen). In de jaarrekening van het CBR is dit bedrag, in overeenstemming met hetgeen hierover in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving staat (voorzichtigheidsprincipe), niet als vordering op de balans van het CBR opgenomen.

2.4 Vooruitontvangen gelden inzake Eigen Verklaringen

Verantwoording van opbrengst inzake de Eigen Verklaringen is gekoppeld aan de levering van de prestatie. Dit is het moment van verkoop van de (electronische) Eigen Verklaring via Top Online. Inzake de verkopen van (papieren) Eigen Verklaringen, die via gemeenten en rijsscholen plaatsvinden, wordt opbrengst verantwoord op het moment van het gebruik van de Eigen Verklaring. De opbrengst ultimo boekjaar wordt bepaald aan de hand van de mutatie van de voorraad Eigen Verklaringen die aanwezig is bij derden.

In 2007 heeft omruil van de Eigen Verklaringen bij de gemeenten plaatsgehad, waarbij een beter inzicht is verkregen in de totale goederenbeweging qua aantallen. Vanuit deze goederenbeweging wordt een relatie gelegd met het saldo aan vooruitontvangen gelden alsook de opbrengstverantwoording. Voor het volgen van het medische proces wordt in 2008 het systeem Scoop geïmplementeerd. Met Scoop worden de Eigen Verklaringen gescand en op uniek nummer digitaal vastgelegd, waarna de Eigen Verklaringen op uniek nummer kunnen worden gevolgd. Ultimo 2007 bedraagt de schuld inzake nog niet ingeleverde (papieren) Eigen Verklaringen € 1,1 miljoen.

2.5 Vooruitontvangen theorie-examens

Het saldo van de vooruitontvangen inschrijfgelden theorie-examens bedraagt ultimo 2007 € 0,9 miljoen. In 2007 zijn de financiële procesgangen inzake de theorie-examens geautomatiseerd, waardoor de verplichting inzake de inschrijfgelden nauwkeurig kan worden bepaald. Ultimo 2007 bedraagt deze verplichting € 0,6 miljoen. Het restant ad € 0,3 miljoen heeft betrekking op de raming van de ultimo 2007 nog in omloop zijnde oude theoriekaarten, die nog terug zullen komen.

Daarnaast heeft het beëindigen van de verkoop van oude theoriekaarten in 2007 geleid tot een vrijval ten gunste van de resultatenrekening 2007 van € 0,9 miljoen in verband met verkochte theoriekaarten, waarvan thans blijkt dat deze niet zijn gebruikt.

2.6 Pensioenen

Naast de reguliere pensioenlasten is een bedrag van € 5,3 miljoen als de incidentele pensioenlasten ten laste van de exploitatie van het CBR gekomen.

Medio 2007 zijn door het CBR met de vakorganisaties afspraken gemaakt over afstorting aan het indexatiedepot. In totaal is een bedrag van € 3,7 miljoen door het CBR aan het indexatiedepot afgestort. Ultimo 2006 was onder de kortlopende schulden € 1 miljoen opgenomen inzake herstructurering, hetgeen in 2007 is overgemaakt naar het Indexatiedepot, zodat per saldo in 2007 een bedrag van € 2,7 miljoen ten laste van het resultaat van het CBR is verwerkt.

Naast de afstorting in 2007 in het indexatiedepot is het CBR in het najaar met de vakorganisaties overeengekomen de pensioenopbouw voor medewerkers jonger dan 55 jaar en die op 1 januari 2006 reeds in dienst waren te verruimen. De koopsom voor de affinanciering van deze verruiming bedraagt € 6,1 miljoen. De Stichting Toeslagfonds CBR heeft inzake deze verruiming een bijdrage van € 3,5 miljoen toegezegd, zodat per saldo een last van € 2,6 miljoen in de resultatenrekening 2007 van het CBR is verwerkt.

3 Administratieve organisatie en interne controle

3.1 Algemeen

Bij de planning en de uitvoering van de controle van de jaarrekeningen 2007 van het CBR hebben wij de interne beheersingsmaatregelen welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet en de werking van interne beheersingsmaatregelen onderzocht voorzover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om zekerheid te verschaffen omtrent het interne beheersingssysteem. Onze beoordeling van de interne beheersingsmaatregelen behoeft derhalve niet alle materiële leemtes in die beheersingsmaatregelen aan het licht te hebben gebracht. Onder een materiële leemte wordt in dit verband verstaan een situatie waarin de opzet of de werking van een of meer specifieke interne beheersingsmaatregelen niet bijdraagt aan het bewerkstelligen van een relatief laag risico dat zich fouten of fraude hebben voorgedaan die van materieel belang zijn voor de jaarrekening of dat deze niet tijdig zijn ontdekt. Wij hebben geen materiële leemtes in de interne beheersingsmaatregelen, zoals hierboven bedoeld, vastgesteld. Onze algemene conclusie is dat de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne controlemaatregelen in de CBR-organisatie voldoen aan de daaraan te stellen eisen.

Hieronder hebben wij een samenvatting opgenomen van de bevindingen en aanbevelingen inzake de interne beheersorganisatie en de automatiseringsorganisatie van het CBR.

Constatering	Bevindingen en aanbevelingen Ernst & Young	Reactie CBR
<i>Interne controle</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nadere uitwerking raamwerk interne controle naar kritische processen (inclusief risico-analyse en ICT-aspecten). • Positionering interne controle afdeling. • Met het oog op de naleving van de kaderwet ZBO's verdient het aanbeveling in de uitwerking van de interne controle reeds de aspecten van rechtmatigheid betrekken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Begin 2008 wordt een notitie voorbereid ten aanzien van opzet en werkwijze van de interne controle afdeling. • Verdere vormgeving en positionering van deze afdeling wordt meegenomen bij de invoering van het risicomanagementsysteem in 2008. • Over 2008 wordt gewerkt aan een 'in control verklaring' voor het CBR. • In 2008 wordt een opzet gemaakt voor rechtmatigheidsbeheer, uitgaande van een groeitraject tot 2009/2010.
<i>Personeelsproces</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet standenregister salarissen en maandelijkse interne controle. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor 2008 is een opzet voorbereid voor vervangende interne controle op stamgegevens, die door Ernst & Young is gecoördineerd.
<i>Logische toegangsbeveiliging</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving procedures inzake aanvraag en toekennen rechten binnen systemen en beheer van gebruikerscodes aan de hand van autorisatiematrix. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zal strikter worden toegezien op naleving inzake procedures met betrekking tot rechtenbeheer. • Invoer Dyktion voorziet in beheer gebruikerscodes.

4 Tarieven

Volgens artikel 7 van het Informatiestatuut dienen de tarieven jaarlijks door het CBR te worden vastgesteld op basis van de met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overeengekomen uitgangspunten (het zgn. tariefmodel).

In dit kader vermelden wij dat in de afgelopen jaren regelmatig overleg tussen het CBR en het Ministerie heeft plaatsgevonden om tot de opzet en vaststelling van een kostprijsmodel te komen. In het overleg met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in 2006 is, gelet op de ontwikkelingen inzake een nieuwe Kaderwet ZBO's en de hieruit voortvloeiende mogelijke aanpassingen van de vigerende toezichtvisie, afgesproken eerst de invoering van de Kaderwet af te wachten. De inwerkingtreding van de Kaderwet ZBO's heeft begin 2007 plaatsgevonden. In 2008 worden door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het CBR, in een projectgroep met daaronder diverse werkgroepen, de noodzakelijke werkzaamheden voorbereid met als doel de naleving van de kaderwet ZBO's door het CBR in de toekomst te bewerkstelligen.

5 Jaarverslag

In artikel 5 lid 4 van het Informatiestatuut is onder meer bepaald dat in het Jaarverslag de volgende gegevens dienen te worden opgenomen;

- a de relevante gegevens over de gerealiseerde kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening, zoals wachttijden betreffende de aanvraag van examens in relatie tot het aantal examinatoren;
- b het aantal bezwaar- en beroepsprocedures dat is gevoerd op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de resultaten daarvan.

In het controleprotocol is onder artikel 5 lid 2 onder punt c aangegeven dat de betreffende gegevens controleerbaar en consistent tot stand zijn gekomen.

Ad a) Wachttijden

Sedert een aantal jaren bestaat de mogelijkheid dat rijsschoolhouders de reserveringstermijnen inzake de dienstverlening van het CBR zoals examens, toetsen e.d. bepalen.

Sinds de introductie van het nieuwe TOP-online systeem zijn verdere verbeteringen ten aanzien van de mogelijkheden inzake de reservering van examens e.d. door de rijsschoolhouders gerealiseerd. Het begrip 'wachttijden' is daarmee in de oude vorm achterhaald. Van belang is nu dat het CBR de examencapaciteit tijdig aanpast aan de vraag.

Het CBR dient – op basis van door onder meer extern onderzoek verkregen informatie – zorg te dragen voor voldoende afnamecapaciteit i.c. zorg te dragen dat voldoende examinatoren beschikbaar zijn om in beginsel binnen gemiddeld 6-8 weken examens af te nemen. Om dit te realiseren wordt gebruik gemaakt van planning en prognoses voor het komend jaar, alsmede voor komende jaren.

Met betrekking tot de regio's en de divisie BNOR is voor het proces planning en prognoses een procesbeschrijving aanwezig en tevens een procedurebeschrijving omtrent de actueel gevolgde werkwijze met betrekking tot dit proces.

Op basis van de primaire vastleggingen zijn onder meer de volgende gegevens beschikbaar:

- het aantal in te zetten examinatoren, verdeeld naar bruto respectievelijk netto beschikbare capaciteit;
- de invloed van verliesgevendende factoren, zoals ziekte, verlof, opleiding e.d.;
- de effecten van een hogere productiviteit;
- reserveringen van de examens, voor de eerstkomende 26 weken inzichtelijk naar examenplaats.

Deze gegevens zijn online beschikbaar, onder meer voor de afdeling planning, belast met de invulling van de roosters (het indelen) van de examinatoren.

Met behulp van 'capaciteitsmodellen' vindt maandelijks binnen het CBR (gecumuleerd) rapportage plaats over de productiviteit van de examinatoren, verdeeld naar afgenomen examens, toetsen, etc. De werkelijke aantallen worden getoetst met de geprognoseerde aantallen. Daarnaast vindt een maandelijks (gecumuleerde) rapportage plaats van:

- de werkelijk afgenomen examens versus de geprognoseerde examens;
- de werkelijk ontvangen aanvragen (reserveringen) t.o.v. de geprognoseerde aanvragen;
- de reserveringstermijn (in grafiekvorm) per regio en landelijk in weken per examencategorie.

De afwijkingen worden intern geanalyseerd, waardoor mogelijke trends hiermede vroegtijdig door het CBR worden onderkend en de mogelijkheid bieden tot tijdige bijsturing van de examencapaciteit.

Met betrekking tot het proces planning en prognoses hebben wij de opzet beoordeeld. Reeds eerder hebben wij uitvoerig overleg gevoerd met de betrokken medewerkers van het CBR omtrent de werking van het proces en hebben wij kennis genomen van de beschikbare output die controleerbaar is en op consistente wijze tot stand komt. De situatie is in 2007 ten opzichte van voorgaande jaren niet gewijzigd.

Naar ons oordeel voldoet het proces aan de daaraan te stellen eisen en vormen de beschikbare gegevens een goede basis om tot een tijdige bijsturing van de examencapaciteit te komen.

Ad b Bezwaar- en beroepsprocedures

De bezwaar- en beroepsprocedures op grond van de Algemene Wet bestuursrecht zijn bij het CBR aan de orde bij de afdeling Medische Zaken uit hoofde van de geneeskundige verklaringen en de divisie Vorderingen. Intern zijn zowel voor de vermelde afdeling respectievelijk de divisie procesbeschrijvingen beschikbaar. De beschreven processen zijn gebaseerd op de vereisten zoals vastgelegd in de wettelijke regeling en de beschrijvingen voldoen over het algemeen aan de daaraan te stellen eisen. Voor wat betreft de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures wordt gebruik gemaakt van het zogeheten Move-systeem. Omtrent de gehanteerde systematiek met betrekking tot de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures hebben wij eerder overleg gevoerd met de betrokken functionarissen. De gegevens in het Move-systeem worden periodiek in een Access toepassing gedownload. Bij Medische Zaken vindt deze download plaats vanuit het Kas/Pas/Mes-systeem. Met behulp van deze bestanden kan inzicht worden verkregen in de stand van zaken, waaronder de fase waarin de bezwaar- en beroepsprocedures zich bevinden. De situatie is in 2007 ten opzichte van voorgaande jaren niet gewijzigd. Naar ons oordeel is binnen het CBR sprake van een controleerbare en consistente registratie van de hiervoor vermelde procedures.

De informatie omtrent het aantal bezwaarprocedures is opgenomen in het Jaarverslag van het CBR.

6 Naleving overeenkomst

Volgens artikel 5 lid 3 van het controleprotocol dienen wij in dit verslag nader in te gaan op de naleving van de bepalingen in de artikelen 4, 5, 7 en 15 van de eerder vermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001.

6.1 Artikel 4 Taken van het CBR

In bijlage 1 bij de overeenkomst d.d. 15 november 2001 tussen de Staat der Nederlanden en het CBR is een overzicht opgenomen van de publieke taken van het CBR. In 2007 hebben zich geen belangrijke wijzigingen voorgedaan.

6.2 Artikel 5 Transparant gescheiden administratie

In dit artikel is onder meer bepaald dat het CBR een zodanige administratie bijhoudt dat daaruit het onderscheid tussen publieke taken en private activiteiten blijkt. Het CBR heeft de private activiteiten beëindigd, zodat dit artikel niet meer relevant is.

6.3 Artikel 7 Beveiliging gegevens

EDP Auditors van Ernst & Young hebben in het eerste kwartaal 2008 een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de beveiliging van de informatievoorziening van het CBR. De getroffen maatregelen zijn getoetst aan de normen zoals opgenomen in de Code voor Informatiebeveiliging. Op grond van dit onderzoek is Ernst & Young EDP Audit van oordeel dat de beveiliging van de informatievoorziening van het CBR in opzet en bestaan is gewaarborgd door een toereikend stelsel van maatregelen van interne controle. Dit heeft ertoe geleid dat de geldigheidsduur van het in mei 2007 afgegeven certificaat met één jaar is verlengd (tot mei 2008).

6.4 Artikel 15 Privaatrechtelijke rechtshandelingen

Voorzover bij ons bekend hebben er in 2007 geen rechtshandelingen plaatsgevonden als bedoeld in artikel 15 van de overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Met het voorgaande menen wij u voldoende te hebben geïnformeerd. Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens deze

H.J.J. Bennink RA

drs. M.E. Westerhout-van Kimmenade RA MGA

VenW/OGMO-2009/3024.03

218281(1179200)

VERTROUWELIJK

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
t.a.v. de heer mr. F.C.A. Meijer
Postbus 5301
2280 HH RIJSWIJK

Den Haag, 5 oktober 2004

Ds 04.935/ss

Geachte heer Meijer,

Bij de jaarrekening 2003 van Stichting CBR hebben wij op 1 juni 2004 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de bepalingen in aanmerking genomen zoals vastgelegd in de overeenkomst inzake het controleprotocol tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003.

Volgens artikel 4 lid 3 van het controleprotocol dienen wij een verslag op te stellen waarin is aangegeven of het beheer en de organisatie van het CBR voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Tevens dient dit verslag de aandachtspunten te bevatten die naar ons oordeel relevant zijn voor de oordeelsvorming van de Minister van Verkeer en Waterstaat in relatie tot de publieke taakuitvoering door het CBR.

Ons verslag is als volgt ingedeeld:

- 1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- 2 Toelichting op de jaarcijfers 2003
- 3 Administratieve organisatie
- 4 Tarieven
- 5 Jaarverslag
- 6 Naleving overeenkomst.

1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat

1.1 Algemeen

De op 15 november 2001 tussen het CBR en de Staat der Nederlanden gesloten overeenkomst heeft een tijdelijk karakter en heeft met name tot doel om – vooruitlopend op de daartoe op te

stellen wetgeving – de ministeriële verantwoordelijkheid voor de publieke taakuitoefening door het CBR gestalte te geven. In de overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen ten aanzien van de taken van het CBR, het bijhouden van een transparante administratie (onderscheid publieke taken en private activiteiten), de wederzijdse informatieplicht, de beveiliging van gegevens, het jaarverslag en de jaarrekening.

De overeenkomst met het Ministerie is op 17 februari 2004 in ongewijzigde vorm verlengd voor de periode 1 januari 2004 tot en met 31 december 2004.

1.2 Controleprotocol

Op basis van de op 15 november 2001 gesloten overeenkomst is op 20 juni 2003 een overeenkomst tussen het Ministerie en het CBR gesloten omtrent het controleprotocol. Deze overeenkomst loopt tot 31 december 2004. In het controleprotocol zijn de uitgangspunten weergegeven die in aanmerking dienen te worden genomen bij de controle op de (financiële) verantwoording van de uitvoering van de publieke taken door het CBR.

In het controleprotocol zijn zowel de algemene uitgangspunten als de specifieke vereisten vermeld die bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening en het jaarverslag in aanmerking dienen te worden genomen. Daarnaast is in het controleprotocol een model van de accountantsverklaring opgenomen. In de door ons op 1 juni 2004 verstrekte accountantsverklaring bij de jaarrekening 2003 van het CBR hebben wij de modeltekst gevolgd.

In mei 2004 heeft met enkele medewerkers van het Ministerie overleg plaatsgevonden omtrent onder meer de toepassing van het controleprotocol voor het boekjaar 2003. Tijdens dit overleg is afgesproken dat door het CBR een beschrijving zal worden vervaardigd van de procedures en de daarin begrepen interne beheersingsmaatregelen terzake van de registratie van de wachttijden en reserveringstermijnen, alsmede het aantal bezwaar- en beroepsprocedures. De uitkomsten van onze werkzaamheden inzake de beoordeling van de procedures is nader weergegeven in hoofdstuk 5.

In de volgende hoofdstukken gaan wij nader in op de specifieke zaken zoals vermeld in het controleprotocol.

2 Toelichting op de jaarcijfers 2003

2.1 Algemeen

Bij de inrichting van de jaarrekening is conform artikel 6 lid 1 van het Informatiestatuut een onderscheid gemaakt tussen de baten en lasten met betrekking tot de publieke taken resp. de private activiteiten.

In de geconsolideerde jaarrekening 2003 van het CBR zijn begrepen de jaarcijfers 2003 van het CBR en de jaarcijfers van het 100%-belang in Nea Beheer B.V. en daarmee tevens ook in de belangen in de deelnemingen van Nea Beheer B.V.

In artikel 5 lid 4 van het controleprotocol is aangegeven dat wij dienen te rapporteren omtrent de bij de controle geconstateerde fouten en onzekerheden voorzover deze niet zijn gecorrigeerd en in totaal hoger zijn dan een bedrag van € 50.000. In dit kader vermelden wij dat de bij onze controle geconstateerde controleverschillen zijn besproken met de directie van het CBR, waarna correctie heeft plaatsgevonden in de financiële cijfers.

2.2 Samenstelling van het resultaat

Over 2003 is een concern resultaat gerealiseerd van € 640.000 tegenover € 206.000 over 2002. Dit geconsolideerde resultaat is als volgt samengesteld:

	Publiek	Privaat	Totaal 2003	2002
(bedragen x € 1.000)				
CBR	1.349	–	1.349	640
Nea Beheer B.V.	–	(69)	(69)	(28)
Nea Transport onderzoek- en opleiding B.V.	–	27	27	(60)
Traffic Test B.V.	–	(186)	(186)	178
NTH B.V.	–	(367)	(367)	(341)
TSM Holding B.V./TSM Consulting vof	–	(162)	(162)	(232)
	1.349	(757)	592	157
Aandeel derden in negatief resultaat TSM vof	–	48	48	49
Toerekening overheadkosten CBR aan private activiteiten	325	(325)	–	–
	<u>1.674</u>	<u>(1.034)</u>	<u>640</u>	<u>206</u>

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat over 2003 bij de uitvoering van de publieke taken een exploitatiesaldo is gerealiseerd van € 1.674.000. Dit saldo is conform artikel 13 van de eerderevermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001 toegevoegd aan de egalisatiereserve publieke middelen.

Zoals blijkt uit het overzicht is het totale resultaat over 2003 ruim € 400.000 hoger uitgekomen dan het resultaat over 2002. Dit is enerzijds het gevolg van een hoger resultaat van € 0,7 miljoen bij het CBR en anderzijds een lager resultaat bij de deelnemingen van € 275.000. In paragraaf 2.5 wordt nader ingegaan op de resultaten van de deelnemingen.

Het resultaat over 2003 van het CBR is beïnvloed door een aantal bijzondere posten, waardoor het resultaat over 2003 in belangrijke mate hoger is uitgekomen dan over 2002.

In dit kader vermelden wij onder meer;

	x € 1.000
Lagere pensioenlasten vanwege lagere backservicekoopsommen	2.000
Bijdrage CCV-Fonds inzake simulatoren	450
Kosten herstructurering organisatie	(500)
Kosten Rijopleiding in Stappen	(800)
Per saldo een bate	<u>1.150</u>

Mede op basis van wettelijke voorschriften (Witteveen-regiem) is eerst per 1 januari 2004 de franchise verhoogd die in aanmerking dient te worden genomen bij de bepaling van de pensioengrondslag. Als gevolg hiervan vindt pensioenopbouw plaats op basis van een lager pensioengevend salaris, hetgeen lagere pensioenlasten tot gevolg heeft. Met de vakbonden is begin 2004 overeenstemming bereikt omtrent de aanpassing van de pensioenregeling.

Tijdens overleg met Nationale Nederlanden is gebleken dat de aanpassing van de franchise tot gevolg heeft dat de backservicekoopsom in 2004 zal dalen met circa € 5 miljoen. Deze lagere koopsom kan voor een belangrijk deel worden toegerekend aan de boekjaren tot en met 2003. Op basis hiervan is door de directie besloten om van het bedrag van € 5 miljoen een bedrag van € 2 miljoen ten gunste van de pensioenlasten over 2003 te brengen. Daarnaast zal een bedrag van € 1,5 miljoen ten gunste van het indexatiedepot voor ingegane pensioenen worden gebracht. Het resterende bedrag van € 1,5 miljoen zal in de jaarrekening 2004 ten gunste van de pensioenlasten en/of het indexatiedepot worden geboekt.

Van het CCV-fonds is een eenmalige bijdrage van € 450.000 ontvangen in de exploitatiekosten van de activiteiten met betrekking tot de simulatoren. Deze bijdrage is in 2003 ten gunste van de exploitatierekening gebracht.

In 2003 heeft aan de voorziening herstructurering een dotatie plaatsgevonden van € 500.000. De stand van deze voorziening bedraagt ultimo 2003 circa € 3 miljoen. Aan de voorziening herstructurering ligt een berekening ten grondslag inzake de uitbetalingen aan (voormalige) personeelsleden van het CBR tot en met het jaar 2009.

De nieuwe Rijopleiding in Stappen (RIS) is in 2003 landelijk geïntroduceerd. In het verslagjaar zijn vele examinatoren volgens de RIS-methodiek opgeleid. Eind 2003 hebben circa 800 rijopleiders voor de RIS-opleiding gemeld. Naar verwachting zullen eind 2004 in totaal 1.250 (het maximum aantal door CBR op te leiden) rijopleiders de RIS-opleiding hebben gevolgd. De kosten van ontwikkeling van de RIS-opleiding zullen naar verwachting grotendeels door de bijdragen van de cursisten worden gedekt. Voorzichtigheidshalve is een bedrag van € 800.000 van de totale ontwikkelingskosten van € 1,1 miljoen (stand ultimo 2003) ten laste van het resultaat 2003 gebracht.

Zoals uit het overzicht inzake de samenstelling van het resultaat blijkt heeft door het CBR een (administratieve) doorbelasting van overheadkosten plaatsgevonden aan de private activiteiten. Het exploitatiesaldo van de publieke taken is hiermede verhoogd en het exploitatiesaldo van de private activiteiten is met eenzelfde bedrag verlaagd. Deze doorbelasting heeft betrekking op een aandeel in de overheadkosten, bestaande uit de kosten van de directie en de kosten van de centrale stafafdelingen (onder meer C&F, ICT, P&O, IEB, Projecten, Marketing e.d.). Op basis van de beschikbare informatie omtrent de tijdsbesteding van de directie en stafafdelingen aan de private activiteiten is het door te belasten bedrag inzake de private activiteiten van het CBR en de deelnemingen voor 2003 berekend op € 325.000.

2.3 Pensioenen

De pensioenlasten zijn in 2003 per saldo circa € 0,3 miljoen lager uitgekomen dan in 2002. Hierbij merken wij op dat de pensioenlasten in 2003 zijn beïnvloed door incidentele baten, waaronder het bedrag van € 2 miljoen inzake de backservicekoopsommen (zie paragraaf 2.2). Indien over 2003 geen bijzondere baten zouden zijn gerealiseerd, zou sprake zijn geweest van een aanzienlijke stijging van de pensioenlasten.

In onze voorgaande rapportages hebben wij aangegeven dat het gewenst is dat door Nationale Nederlanden jaarlijks een adequate analyse van de stijging van de pensioenlasten wordt verstrekt. Tot dusverre is deze analyse over de jaren 2002 en 2003 nog niet beschikbaar gesteld. Tevens dient door Nationale Nederlanden nog een verklaring te worden verstrekt omtrent de in rekening gebrachte pensioenpremies over 2002 voor een vijftigtal personeelsleden.

Bij de controle van de pensioenpremies over 2003 zijn voor een aantal personeelsleden eveneens vragen gerezen omtrent de juistheid van de in rekening gebrachte premies. Mede naar aanleiding van de ook in de media genoemde administratieve problemen bij Nationale Nederlanden heeft onlangs op directieniveau overleg plaatsgevonden tussen het CBR en Nationale Nederlanden ten einde op korte termijn tot verbeteringen te komen. Inmiddels is een Task Force (projectgroep) opgericht die binnen enige maanden tot de noodzakelijke verbeteringen dient te leiden.

Naar verwachting zullen over 2002 en 2003 nog voor het CBR positieve correcties op de in rekening gebrachte pensioenpremies plaatsvinden. Kwantificering hiervan is echter op dit moment niet mogelijk.

2.4 Financiële positie en liquiditeitspositie

Uit de geconsolideerde balans per 31 december 2003 blijkt dat de middelen op langere termijn (eigen vermogen, egalisatiereserve publieke middelen, voorzieningen en langlopende schulden) zijn toegenomen van € 23,7 miljoen ultimo 2002 tot € 24,6 miljoen ultimo 2003.

Aangezien echter de vastgelegde middelen op langere termijn (materiële- en financiële vaste activa) met name door hogere afschrijvingen dan investeringen zijn afgenomen van € 39,7 miljoen tot € 39,1 miljoen, is het financieringstekort op langere termijn verbeterd van € 16 miljoen ultimo 2002 tot € 14,5 miljoen ultimo 2003.

De liquiditeitspositie (saldo liquide middelen plus effecten) per 31 december 2003 van in totaal € 10 miljoen (31 december 2002: € 17,5 miljoen) is met € 7,5 miljoen afgenomen. Een belangrijke reden hiervoor is dat door de invoering van TOP-online de termijn tussen het moment van ontvangst van het examengeld en de datum waarop het examen wordt afgenomen sterk is teruggebracht. Dit heeft tot gevolg dat het bedrag van de vooruitontvangen inschrijfgelden sterk is afgenomen van € 13,2 miljoen ultimo 2002 naar € 9,5 miljoen ultimo 2003.

Daarnaast merken wij in dit kader op dat ultimo 2003 sprake was van een vordering op Nationale Nederlanden van € 4,0 miljoen, terwijl ultimo 2002 het CBR een schuld aan Nationale Nederlanden had van € 1,6 miljoen.

Met betrekking tot de liquiditeitspositie merken wij op dat op de balans ultimo 2003 van het CBR een bedrag is opgenomen van circa € 9 miljoen uit hoofde van nog door het CBR te storten gelden inzake het indexatiedepot en de Stichting Toeslagfonds CBR. Indien deze stortingen worden geëffectueerd zal dit een aanzienlijk negatief effect hebben op de liquiditeitspositie van het CBR.

Overigens vermelden wij in dit kader dat voor de financiering van de materiële vaste activa slechts voor een zeer beperkt deel gebruik is gemaakt van vreemd vermogen. Ter versterking van de liquiditeitspositie en ook ter verbetering van de financieringspositie is het mogelijk om langlopende (hypothecaire) leningen aan te trekken.

3 Administratieve organisatie en interne controle

Bij de controle van de jaarrekening van het CBR maken wij mede gebruik van de administratieve organisatie en de daarvan deel uitmakende maatregelen van interne controle.

In dit kader hebben wij de opzet en de werking van de administratieve organisatie op een aantal door ons noodzakelijk geachte punten onderzocht.

In het kader van onze controle van de jaarcijfers van het CBR bezoeken wij periodiek de regio's en de divisies. Tijdens deze bezoeken wordt vastgesteld of de voorgeschreven procedures worden gevolgd en de voorgeschreven interne controlemaatregelen worden uitgevoerd. Tevens nemen wij kennis van de uitkomsten van de werkzaamheden van de afdeling Interne Controle, die periodiek de regio's en divisies bezoekt. De bevindingen met betrekking tot onze bezoeken aan de regio's en divisies hebben wij uitvoerig gerapporteerd aan de heer R.P. Schenk en tevens aan de hoofden van de regio's en divisies.

Wij zijn van oordeel dat de administratieve organisatie bij het CBR over het algemeen voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

In navolging van onze eerdere rapporteringen vermelden wij dat het naar onze mening is gewenst dat intern ten behoeve van de deelnemingen een zogeheten Handboek Concernrichtlijnen (Accounting manual) wordt opgesteld, waarin voorschriften zijn opgenomen met betrekking tot

de inrichting van de administratieve organisatie (incl. procedures), de inhoud en vorm van de periodieke financiële rapportages, te hanteren tijdschema's e.d.

4 Tarieven

Volgens artikel 7 van het Informatiestatuut dienen de tarieven jaarlijks door het CBR te worden vastgesteld op basis van de met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overeengekomen uitgangspunten (het zgn. tariefmodel).

In dit kader vermelden wij dat inmiddels enkele malen overleg is gevoerd tussen het CBR en het Ministerie om tot de opzet en vaststelling van een kostprijsmodel te komen. Dit overleg is nog niet afgerond. Op basis van dit model dient inzicht te worden verkregen ten aanzien van de kosten van de individuele opbrengst dragers van het CBR. Onderdeel van het model is de wijze waarop zowel de directe kosten als de indirecte kosten (inclusief overheadkosten) worden toegerekend aan de opbrengst dragers. De berekende kostprijzen zullen mede op termijn een basis vormen voor de vaststelling van de tarieven.

5 Jaarverslag

In artikel 5 lid 4 van het Informatiestatuut is onder meer bepaald dat in het Jaarverslag de volgende gegevens dienen te worden opgenomen;

- a de relevante gegevens over de gerealiseerde kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening, zoals wachttijden betreffende de aanvraag van examens in relatie tot het aantal examinatoren;
- b het aantal bezwaar- en beroepsprocedures dat is gevoerd op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de resultaten daarvan.

In het controleprotocol is onder artikel 5 lid 2 onder punt c aangegeven dat de betreffende gegevens controleerbaar en consistent tot stand zijn gekomen.

Wachttijden

Sedert een aantal jaren bestaat de mogelijkheid dat rijkschoolhouders de reserveringstermijnen inzake de dienstverlening van het CBR zoals examens, toetsen e.d. bepalen. Sinds de introductie van het nieuwe TOP-online systeem zijn verdere verbeteringen ten aanzien van de mogelijkheden inzake de reservering van examens e.d. door de rijkschoolhouders gerealiseerd. Het begrip 'wachttijden' is daarmee in de oude vorm achterhaald. Van belang is nu dat het CBR de examen capaciteit tijdig aanpast aan de vraag.

Het CBR dient – op basis van door onder meer extern onderzoek verkregen informatie – zorg te dragen voor voldoende afnamecapaciteit i.c. zorg te dragen dat voldoende examinatoren

beschikbaar zijn om binnen 4-6 weken examens af te nemen. Om dit te realiseren wordt gebruik gemaakt van planning en prognoses voor het komend jaar, alsmede voor komende jaren.

Met betrekking tot de regio's en de divisie BNOR is voor het proces planning en prognoses een procesbeschrijving aanwezig en tevens een procedurebeschrijving omtrent de actueel gevolgde werkwijze met betrekking tot dit proces.

Op basis van de primaire vastleggingen zijn onder meer de volgende gegevens beschikbaar;

- het aantal in te zetten examinatoren, verdeeld naar bruto respectievelijk netto beschikbare capaciteit;
- de invloed van verliesgevendende factoren, zoals ziekte, verlof, opleiding e.d.;
- de effecten van een hogere productiviteit;
- reserveringen van de kandidaten, voor de eerstkomende 26 weken inzichtelijk naar examenplaats.

De betreffende gegevens zijn online beschikbaar, onder meer voor de afdeling planning, belast met de invulling van de roosters (het indelen) van de examinatoren.

Met behulp van 'capaciteitsmodellen' vindt maandelijks binnen het CBR (gecumuleerd) rapportage plaats over de productiviteit van de examinatoren, verdeeld naar afgenomen examens, toetsen, etc. De werkelijke aantallen worden getoetst met de geprognosticeerde aantallen.

Daarnaast vindt een maandelijkse (gecumuleerde) rapportage plaats van;

- de werkelijk afgenomen examens versus de geprognosticeerde examens;
- de werkelijk ontvangen aanvragen (reserveringen) t.o.v. de geprognosticeerde aanvragen.

De afwijkingen worden intern geanalyseerd, waardoor mogelijke trends hiermede vroegtijdig door het CBR worden onderkend en de mogelijkheid bieden tot tijdige bijsturing van de examencapaciteit.

Met betrekking tot het proces planning en prognoses hebben wij de opzet beoordeeld en tevens hebben wij overleg gevoerd met de betrokken medewerkers van het CBR omtrent de werking van het proces en hebben wij kennis genomen van de beschikbare output die controleerbaar is en op consistente wijze tot stand komt. Naar onze mening voldoet derhalve het proces aan de daaraan te stellen eisen en vormen de beschikbare gegevens een goede basis om tot een tijdige bijsturing van de examencapaciteit te komen.

Bezwaar- en beroepsprocedures

De bezwaar- en beroepsprocedures op grond van de Algemene Wet bestuursrecht zijn bij het CBR aan de orde bij de afdeling Medische Zaken uit hoofde van de geneeskundige verklaringen en de divisie Vorderingen. Inten zijn zowel voor de vermelde afdeling resp. divisie procesbeschrijvingen beschikbaar. De beschreven processen zijn gebaseerd op de vereisten zoals

Artikel 5 Transparant gescheiden administratie

In dit artikel onder meer bepaald dat door het CBR een zodanige administratie wordt bijgehouden dat daaruit het onderscheid tussen publieke taken en private activiteiten blijkt.

In navolging van voorgaand jaar vermelden wij dat door de (private) deelnemingen van het CBR afzonderlijk financiële administraties worden gevoerd.

In de financiële administratie van het CBR is een duidelijke scheiding aangebracht tussen de publieke taken en private activiteiten. Hiertoe zijn ten behoeve van de uitvoering van de private activiteiten specifieke kostenplaatsen opgenomen in de financiële administratie.

Artikel 7 Beveiliging gegevens

In 2002 en begin 2004 heeft Ernst & Young EDP Audit een onderzoek uitgevoerd waarbij is vastgesteld in welke mate de organisatie van het CBR voldoet aan de normen van de internationaal erkende Code voor Informatiebeveiliging (CVIB).

In december 2002 heeft EDP Audit de nulmeting uitgevoerd en hieromtrent gerapporteerd. Op basis van deze rapportage is binnen het CBR een verbetertraject uitgevoerd teneinde de bij de nulmeting geconstateerde tekortkomingen weg te nemen.

In de periode april-mei 2004 heeft door EDP Audit de zogeheten definitieve meting plaatsgevonden. Tijdens dit onderzoek is geconstateerd dat de beveiliging van de informatievoorziening van het CBR in opzet en bestaan is gewaarborgd door een toereikend stelsel van maatregelen van interne controle.

Op basis van deze conclusie is inmiddels op 22 juni 2004 het certificaat inzake de Code voor Informatiebeveiliging aan het CBR uitgereikt.

Artikel 15 Privaatrechtelijke rechtshandelingen

Voorzover bij ons bekend hebben er in 2003 geen rechtshandelingen plaatsgevonden als bedoeld in artikel 15 van de overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Met het voorgaande menen wij u voldoende te hebben geïnformeerd. Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens deze

H.J. Bennink RA

rs. van Leeuwen RA

vastgelegd in de wettelijke regeling en de beschrijvingen voldoen over het algemeen aan de daaraan te stellen eisen. Voor wat betreft de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures wordt gebruik gemaakt van het zogeheten Vorderingen(VS)-systeem. Omtrent de gehanteerde systematiek met betrekking tot de registratie van de bezwaar- en beroepsprocedures hebben wij overleg gevoerd met de betrokken functionarissen. De gegevens in het VS-systeem worden periodiek in een Access toepassing gedownload. Met behulp van deze bestanden kan inzicht worden verkregen in de stand van zaken, waaronder de fase waarin de bezwaar- en beroepsprocedures zich bevinden. Naar onze mening is binnen het CBR sprake van een controleerbare en consistente registratie van de hiervoor vermelde procedures.

De informatie omtrent het aantal bezwaarprocedures is niet opgenomen in het Financieel Jaarverslag doch in het externe Jaarverslag.

6 Naleving overeenkomst

Volgens artikel 5 lid 3 van het controleprotocol dienen wij in dit verslag nader in te gaan op de naleving van de bepalingen in de artikelen 4, 5, 7 en 15 van de eerdervermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Artikel 4 Taken van het CBR

In bijlage 1 bij de overeenkomst d.d. 15 november 2001 tussen het Ministerie en het CBR is een overzicht opgenomen van de publieke taken van het CBR. In 2003 hebben zich in dit kader geen wijzigingen voorgedaan.

De private activiteiten van het CBR betreffende de volgende zaken;

- het uitvoeren van projecten, het verlenen van consultancy-diensten resp. het verzorgen van opleidingen zoals deze plaatsvinden bij de (private) deelnemingen van het CBR. Dit betreffen de deelnemingen Nea Transportonderzoek- en opleiding B.V., NTH B.V., TSM Holding B.V., TSM Consulting vof en Traffic Test B.V.. De activiteiten van NTH B.V. zijn in 2003 overgedragen aan derden. Daarnaast zijn de activiteiten van TSM Consulting vof in 2003 sterk gereduceerd.
- een aantal private activiteiten waaronder de rijstijlscan en een aantal activiteiten van de divisie CCV, waaronder rijvaardigheidsanalyses, alsmede het afnemen van koel- en toereexamens.

Op 25 mei 2002 is Simulator Expertise Centrum B.V. opgericht. Aanvankelijk was het de bedoeling dat binnen deze vennootschap de exploitatie van de simulatoren zou plaatsvinden. Dit is tot dusverre niet gerealiseerd, aangezien de exploitatie van de simulatoren binnen de Stichting CBR zelf wordt uitgevoerd. In 2003 is besloten dat de activiteiten uit hoofde van de exploitatie van de simulatoren als publieke taak worden aangemerkt.

Venw/09 Mo-2009/3024.04

VERTROUWELIJK

Stichting Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
t.a.v. de heer J.P. Vaessen
Postbus 5301
2280 HH RIJSWIJK

Leiden, 16 september 2003

218281(1143032)JvL/ss/23523

Geachte heer Vaessen,

Bij de jaarrekening 2002 van Stichting CBR hebben wij op 20 juni 2003 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de bepalingen in aanmerking genomen zoals vastgelegd in de overeenkomst inzake het controleprotocol tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting CBR d.d. 20 juni 2003.

Volgens artikel 4 lid 3 van het controleprotocol dienen wij een verslag op te stellen waarin is aangegeven of het beheer en de organisatie van het CBR voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Tevens dient dit verslag de aandachtspunten te bevatten die naar ons oordeel relevant zijn voor de oordeelsvorming van de Minister van Verkeer en Waterstaat in relatie tot de publieke taakuitvoering door het CBR.

Ons verslag is als volgt ingedeeld:

- 1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- 2 Toelichting op de jaarcijfers 2002
- 3 Ontwikkeling resultaat in 2003
- 4 Administratieve beheersorganisatie
- 5 Tarieven
- 6 Jaarverslag
- 7 Naleving overeenkomst

1 Overeenkomst met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat

1.1 Algemeen

Na een periode van intensief overleg tussen het CBR en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat is op 15 november 2001 de overeenkomst tussen de Staat der Nederlanden en het CBR gesloten. De overeenkomst heeft een tijdelijk karakter en heeft met name tot doel om – vooruitlopend op de daartoe op te stellen wetgeving – de ministeriële verantwoordelijkheid voor de publieke taakuitoefening door het CBR gestalte te geven. In de overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen ten aanzien van de taken van het CBR, het bijhouden van een transparante administratie (onderscheid publieke taken en private activiteiten), de wederzijdse informatieplicht, de beveiliging van gegevens, het jaarverslag en de jaarrekening.

Als bijlagen bij de overeenkomst zijn onder meer een overzicht opgenomen van de publieke taken van het CBR en het Informatiestatuut.

1.2 Controleprotocol

Op basis van de op 15 november 2001 gesloten overeenkomst is op 20 juni 2003 een overeenkomst tussen het Ministerie en het CBR gesloten omtrent het controleprotocol. In dit controleprotocol zijn de uitgangspunten weergegeven die in aanmerking dienen te worden genomen bij de controle op de (financiële) verantwoording van de uitvoering van de publieke taken door het CBR.

In het controleprotocol zijn zowel de algemene uitgangspunten als de specifieke vereisten vermeld die bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening en het jaarverslag in aanmerking dienen te worden genomen. Daarnaast is in het controleprotocol een model van de accountantsverklaring opgenomen. In de door ons op 20 juni 2003 verstrekte accountantsverklaring bij de jaarrekening 2002 van het CBR hebben wij de modeltekst gevolgd.

Omtrent het concept controleprotocol hebben wij overleg gevoerd met de heer R.P. Schenk (CBR) en vertegenwoordigers van het Ministerie (zowel de financiële afdeling als de accountantsdienst).

In het voor het boekjaar 2002 geldende controleprotocol is na overleg met het Ministerie overeengekomen dat in het Jaarverslag over 2002 de punten zoals vermeld onder c tot en met e van artikel 5 lid 4 van het Informatiestatuut niet behoeven te worden opgenomen. In het tweede halfjaar 2003 zal een evaluatie tussen het CBR en het Ministerie plaatsvinden omtrent de bepalingen in het controleprotocol.

In de volgende hoofdstukken gaan wij nader in op de specifieke zaken zoals vermeld in het controleprotocol.

2 Toelichting op de jaarcijfers 2002

2.1 Algemeen

Bij de inrichting van de jaarrekening is conform artikel 6 lid 1 van het Informatiestatuut een onderscheid gemaakt tussen de baten en lasten met betrekking tot de publieke taken resp. de private activiteiten.

In de geconsolideerde jaarrekening 2002 van het CBR zijn begrepen de jaarcijfers 2002 van het CBR en de jaarcijfers van het 100%-belang in Nea Beheer B.V. en daarmee tevens ook in de belangen in de deelnemingen van Nea Beheer B.V.

In artikel 5 lid 4 van het controleprotocol is aangegeven dat wij dienen te rapporteren omtrent de bij de controle geconstateerde fouten en onzekerheden voorzover deze niet zijn gecorrigeerd en in totaal hoger zijn dan een bedrag van € 50.000. In dit kader vermelden wij dat de bij onze controle geconstateerde controleverschillen zijn besproken met de directie van het CBR, waarna correctie heeft plaatsgevonden in de financiële cijfers.

2.2 Samenstelling van het resultaat

Over 2002 is een concern resultaat gerealiseerd van € 206.000 tegenover € 3.242.000 over 2001. Dit geconsolideerde resultaat is als volgt samengesteld:

	Publiek	Privaat	Totaal 2002	2001
(bedragen x € 1.000)				
CBR	328	312	640	3.469
Nea Beheer B.V.	-	(28)	(28)	41
Nea Transport onderzoek- en opleiding B.V.	-	(60)	(60)	(107)
Traffic Test B.V.	-	178	178	-
NTH B.V.	-	(341)	(341)	-
TSM Holding B.V./TSM Consulting vof	-	(232)	(232)	(242)
	<u>328</u>	<u>(171)</u>	<u>157</u>	<u>3.161</u>
Aandeel derden in negatief resultaat TSM vof	-	49	49	81
Toerekening overheadkosten CBR aan private activiteiten	307	(307)	-	-
	<u>635</u>	<u>(429)</u>	<u>206</u>	<u>3.242</u>

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat over 2002 bij de uitvoering van de publieke taken een exploitatiesaldo is gerealiseerd van € 635.000. Dit saldo is conform artikel 13 van de

eerdervermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001 toegevoegd aan de egalisereserve publieke middelen.

Zoals blijkt uit het overzicht is het totale geconsolideerde resultaat over 2002 van € 206.000 aanzienlijk lager dan het resultaat over 2001 van € 3.242.000. Het resultaat van de deelnemingen is over 2002 circa € 200.000 meer negatief dan over 2001. Het resultaat over 2002 bij het CBR is circa € 2,8 miljoen lager uitgekomen dan over 2001. De belangrijkste reden hiervoor is dat in 2001 een vrijval heeft plaatsgevonden van een aantal eerder getroffen voorzieningen resp. reserveringen. Daartegenover stonden in 2001 ook enkele bijzondere lasten (onder meer kosten van het Fisscher-Arrest en de reservering van kosten van het 75-jarig bestaan), doch per saldo was sprake van een incidentele bate van circa € 2,3 miljoen.

Het resultaat over 2002 van het CBR is eveneens beïnvloed door een aantal bijzondere posten, waarvan per saldo het effect op het exploitatieresultaat overigens van beperkte omvang is. In dit kader vermelden wij onder meer;

	x € 1.000
Vrijval vooruitontvangen gelden praktijkexamens	1.158
Vrijval niet ingeleverde Eigen Verklaringen	600
TOP-project	(1.066)
E-learning	(384)
Kosten viering 75-jarig bestaan	(243)
Kosten ZBO discussie en structuuraanpassing	(184)
Per saldo een last	<u>(119)</u>

Ten aanzien van de vooruitontvangen gelden praktijkexamens heeft in 2002, mede in verband met de invoering van TOP, een opschoning plaatsgevonden van het bestand inzake de openstaande aanvragen. Dit heeft in 2002 geleid tot een incidentele bate uit hoofde van een vrijval van vooruitontvangen praktijkexamens van € 1.158.000. In dit kader merken wij op dat periodiek de oude openstaande aanvragen worden beoordeeld, waarbij wordt vastgesteld of deze nog terecht in het aanvraagbestand zijn opgenomen. Daarnaast wordt vanaf oktober 2002 maandelijks een aansluiting tussen de openstaande stand volgens het aanvraagbestand en de financiële administratie gemaakt. De eventuele verschillen worden vervolgens geanalyseerd en indien nodig aan het eind van het jaar naar het resultaat overgeboekt.

Ten aanzien van de eigen verklaringen is de ervaring dat een deel van de verkochte eigen verklaringen niet wordt ingeleverd. Derhalve valt periodiek een gedeelte van de op de balans opgenomen verplichting vrij ten gunste van het resultaat. Over 2002 heeft een vrijval van € 0,6 miljoen plaatsgevonden.

Inzake TOP is in het jaar 2002 veel externe ondersteuning ingehuurd. De TOP applicatie heeft tot doel een groot deel van de huidige communicatie tussen de rijsscholen en het CBR (verdergaand) geautomatiseerd te ondersteunen. Eind 2002 heeft de eerste implementatie van dit pakket bij de rijsschoolhouders plaatsgevonden.

Zoals uit het overzicht inzake de samenstelling van het resultaat blijkt heeft door het CBR een (administratieve) doorbelasting van overheadkosten plaatsgevonden aan de private activiteiten. Het exploitatiesaldo van de publieke taken is hiermede verhoogd en het exploitatiesaldo van de private activiteiten is met eenzelfde bedrag verlaagd. Deze doorbelasting heeft betrekking op een aandeel in de overheadkosten, bestaande uit de kosten van de directie en de kosten van de centrale stafafdelingen (onder meer C&F, ICT, P&O, IEB, Projecten, Marketing e.d.). In totaal bedragen de overheadkosten (op basis van de begroting 2003) circa € 15,8 miljoen. Op basis van de beschikbare informatie omtrent de tijdsbesteding van de directie en stafafdelingen aan de private activiteiten is het door te belasten bedrag voor 2003 thans berekend op € 325.000. In 2002 heeft deze doorbelasting € 307.000 bedragen.

Daarnaast vermelden wij dat vanuit "CBR privaat" een doorbelasting plaatsvindt aan de publieke taken voor het gebruik van de panden die in eigendom zijn van het CBR. In totaal bedraagt de doorbelasting van deze interne huur circa € 2,3 miljoen, hetgeen is gebaseerd op marktconforme huurtarieven. Tegenover deze doorbelasting staan bij "CBR gebouwen" de werkelijke gebruikskosten van deze panden, waaronder afschrijvings- en rentelasten. Het voordelige exploitatieresultaat voor "CBR gebouwen" op deze doorbelasting bedroeg over 2002 € 198.000.

2.3 Pensioenen

Met ingang van 1 januari 2001 is het contract met Nationale Nederlanden gewijzigd. Hierbij is het garantiecontract omgezet naar een kapitaalcontract onder instandhouding van de garantie voor de tot en met 31 december 2000 opgebouwde aanspraken. Als gevolg hiervan is het Pensioenfonds in toenemende mate zelf risicodragend geworden, waaronder ook voor de negatieve overrente die is toe te rekenen aan het kapitaalcontract. Gelet op de ontwikkelingen op de aandelenbeurs zou gedurende langere tijd rekening dienen te worden gehouden met een saldo aan negatieve overrente dat aan het kapitaalcontract zou moeten worden toegerekend en dat aangezuiverd zou moeten worden door het CBR. Teneinde deze financiële risico's uit te sluiten zijn in 2002 besprekingen gevoerd met Nationale Nederlanden om het contract open te breken en het pensioencontract met terugwerkende kracht naar 1 januari 2001 voort te zetten op basis van de condities van het garantiecontract. Het CBR heeft deze overgang ook besproken met de pensioen- en verzekeringskamer en deze heeft het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds CBR bevestigd geen bezwaar te hebben tegen het oversluiten van het contract met betrekking tot de basisregeling zoals deze van toepassing was tot 31 december 2000. Eind 2002 is het herziene contract met Nationale Nederlanden getekend. In het kader van deze contractherziening heeft met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002 ook een juridische fusie plaatsgevonden tussen de Stichting Pensioenfonds CBR en de Stichting Prépensioenfonds CBR. Per 31 december 2002 bedraagt de cumulatieve overrente (vanaf 2000 tot en met 2002) in het depot € 31,9 miljoen negatief. Deze negatieve overrente zal door Nationale Nederlanden (de herverzekeraar) worden verrekend met eventuele positieve resultaten in de komende jaren.

De pensioenlasten zijn in 2002 ten opzichte van 2001 sterk gestegen. Over 2002 bedragen de bruto premies ruim € 9,9 miljoen ten opzichte van € 7,7 miljoen over 2001.

Het is naar onze mening gewenst dat in overleg tussen de pensioenadviseur van het CBR en Nationale Nederlanden tot een adequate analyse van de stijging van de pensioenlasten wordt gekomen. Hierbij dient met name ook aandacht te worden besteed aan de juistheid van de voor de deelnemers berekende pensioengrondslag, het opgebouwd verzekerd bedrag, alsmede de juistheid van afrekening van waarde-overdrachten. In dit kader vermelden wij dat bij een door ons in overleg met het CBR uitgevoerde deelwaarneming is gebleken dat voor een aantal personen de door Nationale Nederlanden in rekening gebrachte pensioenpremies niet juist zijn berekend. Dit is onder meer veroorzaakt doordat Nationale Nederlanden bij een aantal personen niet uitgaat van de juiste salarisgegevens resp. de parttimefactor onjuist heeft toegepast. Tevens is gebleken dat in enkele gevallen het CBR niet de juiste salarisgegevens heeft verstrekt aan Nationale Nederlanden. Dit betreft met name de WAO-gevallen. Op dit moment vindt intern nadere analyse hiervan plaats.

2.4 Stichting Vervroegd Uittreden CBR

De uitvoering van de VUT-regeling van het CBR is bij de Stichting Vervroegd Uittreden CBR ondergebracht. Met ingang van 1 januari 1998 is de Prépensioenregeling ingevoerd bij het CBR en zijn er geen bijdragen meer gedaan vanuit het CBR aan de Stichting Vervroegd Uittreden CBR. In 2003 zal de VUT-regeling ten einde lopen. Per 31 december 2002 heeft de Stichting Vervroegd Uittreden CBR een vrij beschikbaar vermogen van € 6.639.711. Hiervan is € 3.539.486 geplaatst op een depotrekening bij Nationale Nederlanden. Naar wij hebben begrepen bestaat het voornemen om dit bedrag over te hevelen naar de Stichting Toeslagfonds CBR/het indexatiedepot. Het resterend bedrag ad € 3.100.225 heeft het CBR van de Stichting Vervroegd Uittreden CBR ontvangen.

In de cijfers 2002 van het CBR is dit bedrag als volgt verwerkt:

	€
Dotatie aan de voorziening herstructurering door een bijdrage hierin vanuit de Stichting Vervroegd Uittreden CBR	2.302.230
Verwerking als schuld aan de Stichting Toeslagfonds CBR/het indexatiedepot	797.995
	<u>3.100.225</u>
Het verloop van de voorziening herstructurering in 2002 kan als volgt nader worden gespecificeerd:	
Stand 1 januari 2002	1.134.450
Bij: dotatie in 2002 vanuit de Stichting Vervroegd Uittreden CBR	2.302.230
	<u>3.436.680</u>
Bij: van de Stichting Vervroegd Uittreden CBR overgenomen schulden inzake in 2003 nog uit te betalen VUT-verplichtingen	28.224
	<u>3.464.904</u>
Af: onttrekkingen aan de voorziening in verband met uitbetalingen	37.643
Stand 31 december 2002	<u>3.427.261</u>

Aan de voorziening herstructurering ligt een berekening ten grondslag inzake de uitbetalingen aan (voormalig) personeel van het CBR tot en met het jaar 2009.

2.5 Reservering pensioenen Fisscher-Arrest

In de jaarrekening 2001 is een bedrag van € 3.993.266 (f 8,8 miljoen) als last verwerkt in verband met de verplichtingen uit hoofde van het zogeheten Fisscher-Arrest. Deze reservering in de balans per 31 december 2001 was gebaseerd op de destijds ontvangen voorlopige berekeningen van het bureau Towers Perrin. Met dit bureau is door het CBR in 2002 uitgebreid overleg gevoerd omtrent de uitgevoerde berekeningen en is het definitieve bedrag vastgesteld. Het verloop in 2002 van deze schuld uit hoofde van het Fisscher-Arrest kan als volgt worden weergegeven:

	€
Saldo 1 januari 2002	3.993.266
In 2002 verrichte uitbetalingen	(619.427)
	<hr/> 3.373.839
Overheveling ten gunste van pensioenlasten	(362.404)
Vrijval schuld, toegevoegd aan de Stichting Toeslagfonds CBR/het indexatiedepot	(1.311.435)
	<hr/> 1.700.000
Saldo 31 december 2002 (inmiddels betaald in 2003)	<hr/> <hr/> 1.700.000

De feitelijke overheveling van het bedrag van € 1,3 miljoen naar de Stichting Toeslagfonds CBR/het indexatiedepot dient nog plaats te vinden. Dit geldt eveneens voor het bedrag van circa € 0,8 miljoen zoals vermeld in paragraaf 2.4.

2.6 Stichting Toeslagfonds CBR

De oorspronkelijke doelstelling van de Stichting Toeslagfonds CBR was om indexaties op reeds ingegane pensioenuitkeringen te verrichten.

In de middelen van de stichting werd voorzien door een deel van de door het CBR ontvangen overrente toe te rekenen aan de stichting. Voor deze middelen is een afzonderlijk depot gevormd bij Nationale Nederlanden.

Na de invoering van de prépensioenregeling is overeengekomen dat de Stichting Toeslagfonds CBR belast zou worden met de uitvoering van de in het kader van de prépensioenregeling getroffen overgangs- en garantieregeling.

Vanaf 1999 worden de door Nationale Nederlanden uitgekeerde indexatietoelagen op de ingegane pensioenen niet meer ten laste van de Stichting Toeslagfonds CBR gebracht. Om deze indexaties wel mogelijk te maken is besloten dat door de stichting een bedrag van € 4.537.800 (NLG 10 miljoen) vanuit het beschikbare depot bij Nationale Nederlanden zou worden overgeheveld naar een zogeheten indexatiedepot. Deze overheveling voor een bedrag van € 5 miljoen heeft effectief plaatsgevonden in 2003. Ten laste van dit depot dienen nog de in 1999 tot en met 2002 uitgekeerde indexatiebedragen (in totaal circa € 3,3 miljoen) te worden gebracht,

zodat in het indexatiedepot een bedrag resteert van circa € 1,7 miljoen. Aangezien het bedrag inzake de indexaties op ingegane pensioenen jaarlijks circa € 1,2 miljoen bedraagt, zal ultimo 2003 nog een beperkt bedrag in dit indexatiedepot resteren. Omtrent de wijze van financiering in komende jaren van de indexatietoelagen dient intern binnen het CBR nog nadere besluitvorming plaats te vinden.

Volgens opgave van Nationale Nederlanden bedraagt het saldo van het toeslagendepot ultimo 2002 circa € 17,8 miljoen. Op dit bedrag dienen nog enkele correcties plaats te vinden, t.w. de correctie van de door het CBR nog te betalen overrente over 1998 en 1999 (€ 5,8 miljoen), de correctie van uitgekeerde indexatietoelagen (€ 3,3 miljoen), de storting vanuit het VUT-fonds (€ 3,5 miljoen) en een negatieve correctie van € 2,3 miljoen inzake door het CBR uitgekeerde bedragen ten behoeve van de Stichting Toeslagfonds CBR. Het gecorrigeerde saldo bedraagt derhalve circa € 29 miljoen. Het is naar onze mening gewenst dat in 2003 een nieuwe berekening wordt vervaardigd van de in komende jaren verschuldigde bedragen uit hoofde van de te betalen bedragen in het kader van de overgangs- en garantieregeling. Op basis hiervan kan worden bepaald in hoeverre het beschikbare saldo toereikend is om deze regelingen in komende jaren te kunnen blijven uitvoeren.

3 Ontwikkeling resultaat in 2003 (publieke activiteiten)

Bij de publieke taken is in het 1^e halfjaar 2003 een resultaat behaald van € 356.000 positief tegenover een begroot verlies van € 35.000. Per saldo derhalve bijna € 400.000 beter dan begroot. De omzet is in het 1^e halfjaar 2003 3,8% achtergebleven op de begroting (circa 1,6 miljoen) lager, maar daartegenover stonden lagere kosten (circa € 2 miljoen) dan begroot. De lagere kosten betreffen met name de personeelskosten (€ 1,1 miljoen). De overige kostensoorten geven over de gehele linie eveneens dalingen te zien.

In het 1^e halfjaar 2003 is het aantal aanvragen voor de praktijkexamens ruim 9% achtergebleven op het begrote aantal. Ook de omzet theorie-examens is in deze periode circa 10% achtergebleven op de begroting. In de latest estimate voor 2003 wordt voor het tweede halfjaar een beperkte verdere daling van de totale omzet verwacht. De latest estimate voor 2003 geeft een resultaat te zien van € 315.000 tegenover begroot € 851.000. Overigens vermelden wij ook in dit kader dat bij de opstelling van de begroting rekening is gehouden met een bedrag van € 812.000 inzake door te belasten overheadkosten aan de private activiteiten. Het werkelijke bedrag zal over 2003 naar verwachting uitkomen op € 325.000, derhalve circa € 500.000 lager.

Gelet op de gang van zaken tot dusverre in 2003 zijn inmiddels door het CBR de volgende maatregelen genomen;

- geen nieuwe instroom van examinatoren;
- een volledige personeelsstop;
- geen overwerk;
- examinatoren elders inzetten bij leegloop van roosters;
- het niet meer inhuren van uitzendkrachten;
- het verplicht opnemen van het saldo beschikbare vakantiedagen uit voorgaande jaren.

Daarnaast achten wij het gewenst dat intern de ontwikkeling van de overheadkosten (met name kosten van de directie en stafafdelingen) kritisch wordt beoordeeld. De overheadkosten zijn voor 2003 inclusief de kosten van € 1,2 miljoen inzake de kosten van de ontwikkeling Rijopleiding in stappen begroot op € 15,8 miljoen. Na eliminatie van voornoemde € 1,2 miljoen bedragen de overheadkosten € 14,6 miljoen tegenover een totaal aan begrote omzet bij de regio's/divisies van circa € 85 miljoen. Procentueel bedragen de overheadkosten derhalve circa 17% van de omzet.

4 Administratieve beheersorganisatie

4.1 Algemeen

Bij de controle van de jaarrekening van het CBR hebben wij gebruik gemaakt van de administratieve organisatie en de daarvan deel uitmakende maatregelen van interne controle. In dit kader hebben wij de opzet en de werking van de administratieve organisatie op een aantal door ons noodzakelijk geachte punten onderzocht.

Tijdens onze werkzaamheden bij het CBR maken wij daarnaast mede gebruik van de uitkomsten van de werkzaamheden van de afdeling Interne Controle, die periodiek de regio's en divisies bezoekt. Wij zijn van oordeel dat de administratieve organisatie bij het CBR over het algemeen voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Tijdens de uitvoering van onze controle besteden wij eveneens aandacht aan de geautomatiseerde gegevensverwerking. In dit kader worden door onze collega's van EDP Audit periodiek onderzoeken uitgevoerd betreffende de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In 2002 is een onderzoek uitgevoerd naar de beveiligingsaspecten binnen het CBR (zie hoofdstuk 7).

In onze managementletter 2001 hebben wij aanbevolen om de afdeling Controling en Financiën te versterken, mede gelet op de uitbreiding van de CBR groep als gevolg van de acquisities van deelnemingen. In 2002 is een uitbreiding met één FTE gerealiseerd.

Het is naar onze mening gewenst dat intern ten behoeve van de deelnemingen een zogeheten Handboek Concernrichtlijnen (Accounting manual) wordt opgesteld, waarin voorschriften zijn opgenomen met betrekking tot de inrichting van de administratieve organisatie (incl. procedures), de inhoud en vorm van de periodieke financiële rapportages, te hanteren tijdschema's e.d.

4.2 Opmerkingen bij de controle in 2002 van de regio's en de divisies

In het kader van onze controle van de jaarcijfers van het CBR bezoeken wij eveneens periodiek de regio's en de divisies. Tijdens deze bezoeken wordt vastgesteld of de voorgeschreven procedures worden gevolgd en de voorgeschreven interne controlemaatregelen worden uitgevoerd. De bevindingen met betrekking tot onze bezoeken aan de regio's en divisies hebben wij gerapporteerd aan de heer R.P. Schenk (CBR) en tevens aan de hoofden van de regio's en

divisies. In het kader van dit verslag vermelden wij de belangrijkste bevindingen die een 'regio-respectievelijk divisiebreed' karakter hebben.

Aanlevering pensioenmutaties door de regiokantoren

Het secretariaat van P&O van de regiokantoren levert met behulp van een standaard mutatieformulier een aantal tussentijdse wijzigingen in de (pensioen)verzekeringen aan bij het hoofdkantoor. Het hoofdkantoor verzorgt de aanmelding bij de pensioenverzekeraar. Het regiokantoor ontvangt geen terugmelding van de juiste verwerking in de deelnemersadministratie van de pensioenverzekeraar. Voor een adequate controle op de tijdige, juiste en volledige verwerking van de aangeleverde mutaties in de deelnemersadministratie van Nationale Nederlanden is het een voorwaarde dat aan de regiokantoren een terugmelding plaatsvindt (via Nationale Nederlanden of het hoofdkantoor) van de verwerkte mutaties en dat de regio P&O aan de hand van deze terugmelding controleert of de mutaties juist zijn verwerkt.

In het kader van de controle van de Stichting Pensioenfonds CBR is het van belang dat tijdig door Nationale Nederlanden de basisgegevens worden aangeleverd op basis waarvan de pensioenreserve ultimo 2002 is berekend (inmiddels eind mei 2003 ontvangen). Deze basisgegevens zullen vervolgens op juistheid moeten worden gecontroleerd met de gegevens uit de salarisadministratie van het CBR.

Bruikleenovereenkomsten

Door het hoofdkantoor zijn standaard bruikleenovereenkomsten ontwikkeld voor apparatuur dat niet vast op de werkplek van de werknemer aanwezig hoeft te zijn, zoals laptopcomputers, printers en mobiele telefoons. De formulieren met betrekking tot de inventarisatie van de reeds in gebruik zijnde apparatuur ("verklaring in bezit zijnde bruikleenapparatuur") en de bruikleenovereenkomst die voor nieuwe apparatuur dient te worden gebruikt, zijn in het voorjaar 2001 aan de regio's en divisies verstrekt. Nagenoeg bij alle regio's en divisies zijn beide formulieren thans in gebruik danwel zal de invoering van deze formulieren voor eind 2002 hebben plaatsgevonden. Tevens zal indien nodig ook een inventarisatie van reeds in gebruik zijnde apparatuur van vóór 2001 moeten plaatsvinden. Voor deze inventarisatie kan ons inziens gebruik worden gemaakt van de bestaande registraties van de afdeling algemene zaken (telefoons) en ICT (computers).

Archivering personeelsdossiers

In voorgaande jaren hebben wij opgemerkt dat op een aantal plaatsen delen van de personeelsdossiers aanwezig zijn.

Het is naar onze mening gewenst dat intern nader overleg wordt gevoerd omtrent de meest gewenste wijze van beheer van de personeelsdossiers, waarbij tevens dient te worden gekomen tot een gestandaardiseerde indeling van de dossiers. De directie van het CBR heeft aangegeven dat onderzoek zal worden gedaan naar de wenselijkheid/mogelijkheid van elektronische vastlegging van personeelsdossiers. Hieraan zal naar verwachting eerst in 2004 invulling worden gegeven.

Vooruitontvangen examengelden

De aansluiting tussen de gegevens in het bestand met openstaande aanvragen praktijkexamens en de gegevens van de financiële administratie (de vooruitontvangen examengelden) geeft jaarlijks verschillen te zien. Een belangrijk aspect in het kader van deze aansluiting is dat alle mutaties in het aanvragenbestand door middel van interfaces dienen te leiden tot omzetboekingen in de financiële administratie. Zoals weergegeven in paragraaf 2.2. heeft in 2002 een analyse plaatsgevonden van het totaal openstaande aanvragenbestand. Gelet op de uitkomsten van deze analyse is het noodzakelijk dat maandelijks de regio's en het hoofdkantoor deze controle blijven uitvoeren.

Waardeartikelen

De controle op de volledigheid van de verantwoorde omzet inzake verkopen van waardeartikelen geschiedt alleen op regioniveau. Hierbij wordt een verband gelegd tussen de mutaties in de voorraden waardeartikelen en de verkoopopbrengsten. Teneinde op het totaalniveau van het CBR een oordeel te kunnen vormen omtrent de volledigheid van de verantwoorde verkoopopbrengsten in relatie tot de verkochte waardeartikelen, is het naar onze mening gewenst om op CBR niveau het verband te leggen tussen de ontvangen aantallen waardeartikelen van de drukker minus de aanwezige eindvoorraden en de verantwoorde verkoopopbrengsten (= verkochte aantallen maal tarief). Met de afdeling Interne Controle is afgesproken dat eind 2003 (bij de invoering van de prijswijzigingen voor het jaar 2004) deze totaalcontrole zal worden uitgevoerd.

Contractenadministratie

Bij de beoordeling van de procedure rondom de vastlegging van de afgesloten contracten in de contractenadministratie is geconstateerd dat de regio's en divisies zelf niet actief deze administratie actualiseren. Veelal wordt eerst gereageerd na ontvangst van een totaaloverzicht van de afdeling Juridische Zaken, hetgeen betekent dat mutaties over het algemeen niet tijdig worden vastgelegd. Wij hebben aanbevolen om de controle op de frequentie van aanmelding van mutaties door de regio's en divisies aan de afdeling Juridische Zaken te intensiveren, teneinde de betrouwbaarheid van de contractenadministratie te waarborgen.

4.3 Kosten educatieve maatregelen alcohol Divisie Vorderingen

Medio 2002 is een nieuw contract afgesloten met de uitvoerende organisatie van de cursussen educatieve maatregelen alcohol (EMA). In dit contract is onder meer opgenomen dat aan het CBR een vast bedrag per georganiseerde cursus in rekening wordt gebracht. Voorheen vond facturatie plaats op basis van een vast bedrag per deelnemer, ongeacht het aantal gevolgde EMA-cursussen. Het CBR verzorgt nu ook zelf de planning van het aantal deelnemers. Het aantal EMA-cursussen wordt bepaald door GGzN. Mede gezien de gewijzigde kostenstructuur is het van belang dat een hoge bezettingsgraad van de cursussen wordt gerealiseerd teneinde de EMA-cursussen kostendekkend te laten zijn. In 2002 is dit door aanloopp problemen nog niet gerealiseerd, hetgeen heeft geleid tot extra kosten van in totaal circa € 113.000.

De financiële administratie van de divisie Vorderingen is in overleg met de afdeling Interne Controle momenteel doende om een nieuwe procedure-beschrijving met betrekking tot de planning van de EMA-cursussen op te stellen, alsmede een beschrijving van de interne controle op de ontvangen facturen en de verwerking van de opbrengsten en kosten in de financiële administratie. Naar verwachting zal deze beschrijving medio 2003 gereed zijn en deze zal door ons worden beoordeeld tijdens de uit te voeren interim-controle 2003.

5 Tarieven

Volgens artikel 7 van het Informatiestatuut dienen de tarieven jaarlijks door het CBR te worden vastgesteld op basis van de met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overeengekomen uitgangspunten (het zgn. tariefmodel).

In dit kader vermelden wij dat momenteel overleg wordt gevoerd tussen het CBR en het Ministerie om tot de opzet van een kostprijsmodel te komen. Op basis van dit model dient inzicht te worden verkregen ten aanzien van de kosten van de individuele opbrengst dragers van het CBR. Onderdeel van het model is de wijze waarop zowel de directe kosten als de indirecte kosten (inclusief overheadkosten) worden toegerekend aan de opbrengst dragers. De berekende kostprijzen zullen mede op termijn een basis vormen voor de vaststelling van de tarieven.

6 Jaarverslag

Volgens artikel 5 lid 1 van het Informatiestatuut dient in het jaarverslag een onderscheid te worden gemaakt tussen de publieke taken en de private activiteiten. Conform het controleprotocol dient in het jaarverslag ook informatie te worden opgenomen omtrent;

- a gegevens over de gerealiseerde kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening, zoals wachttijden betreffende de aanvraag van examens in relatie tot het aantal examinatoren;
- b het aantal bezwaar- en beroepsprocedures dat is gevoerd op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de resultaten daarvan.

In het jaarverslag 2002 dat is opgenomen in het Financieel Verslag 2002 is met name een beknopt overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten in 2002, alsmede een toelichting op de geconsolideerde financiële uitkomsten over 2002. Tevens is informatie opgenomen omtrent de aantallen afgenomen examens, alsmede over de uitkomsten van de bij de regio's van het CBR ontvangen klachten.

Een uitvoerige toelichting op de uitvoering van de publieke taken van het CBR is opgenomen in het (externe) Jaarverslag 2002 van het CBR.

de uitkomsten van de toetsing, aan het CBR een schriftelijke mededeling zal worden afgegeven betreffende de kwaliteit van de informatiebeveiliging binnen de organisatie. Voor het uitvoeren van de volledige toetsing zijn de volgende fasen te onderscheiden:

- nulmeting;
- intern verbetertraject CBR;
- definitieve meting.

Op 12 december 2002 heeft EDP Audit de uitkomsten van de nulmeting aan het CBR gerapporteerd. Tijdens de nulmeting is geconstateerd dat het CBR niet in alle opzichten voldoet aan de gedetailleerde eisen van de CVIB. Dit betekent overigens niet dat de informatiebeveiliging binnen het CBR van een onvoldoende niveau is. Geconstateerd is namelijk dat de afgelopen tijd veel tijd en aandacht is besteed aan het verbeteren van de informatiebeveiliging. Aan de hand van de uitkomsten van deze nulmeting dient het CBR een concreet projectplan op te stellen dat de organisatie in de gelegenheid stelt gerichte verbeteringen door te voeren. Teneinde de in het projectplan gedefinieerde verbeteringen te realiseren, zullen door de betrokken organisatieonderdelen van het CBR (ICT, C&F, P&O) keuzes dienen te worden gemaakt. Hierna zal de definitieve toetsing worden uitgevoerd.

Artikel 15 Privaatrechtelijke rechtshandelingen

Voorzover bij ons bekend hebben er in 2002 geen rechtshandelingen plaatsgevonden als bedoeld in artikel 15 van de overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Met het voorgaande menen wij u voldoende te hebben geïnformeerd. Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens de

H.J.J. Bennink RA

drs. J.C. / Leeuwen RA

7 Naleving overeenkomst

Volgens artikel 5 lid 3 van het controleprotocol dienen wij in dit verslag nader in te gaan op de naleving van de bepalingen in de artikelen 4, 5, 7 en 15 van de eerderevermelde overeenkomst d.d. 15 november 2001.

Artikel 4 Taken van het CBR

In bijlage 1 bij de overeenkomst d.d. 15 november 2001 tussen het Ministerie en het CBR is een overzicht opgenomen van de publieke taken van het CBR. In 2002 hebben zich in dit kader geen wijzigingen voorgedaan.

De private activiteiten van het CBR betreffende de volgende zaken;

- het uitvoeren van projecten, het verlenen van consultancy-diensten resp. het verzorgen van opleidingen zoals deze plaatsvinden bij de (private) deelnemingen van het CBR. Dit betreffen de deelnemingen Nea Transportonderzoek- en opleiding B.V., NTH B.V., TSM Holding B.V., TSM Consulting vof en Traffic Test B.V.;
- een aantal private activiteiten van de divisie CCV, waaronder rijvaardigheidsanalyses, de uitvoering van projecten in het buitenland, alsmede het afnemen van koel- en toerexamens.

Op 25 mei 2002 is Simulator Expertise Centrum B.V. opgericht. Aanvankelijk was het de bedoeling dat binnen deze vennootschap de exploitatie van de simulatoren zou plaatsvinden. Dit is in 2002 niet gerealiseerd, aangezien de exploitatie van de simulatoren binnen de Stichting CBR zelve heeft plaatsgevonden. Over 2002 is met deze activiteiten een resultaat van nihil behaald, met name vanwege de vrijval van een in 2001 getroffen voorziening.

Omtrent de wijze van voortzetting van de activiteiten inzake de simulatoren zal op korte termijn in overleg tussen de directie en de Raad van Toezicht van het CBR nadere besluitvorming plaatsvinden. Daarbij zal tevens dienen te worden bepaald of deze activiteiten als private- danwel als publieke taken zullen worden aangemerkt.

Artikel 5 Transparant gescheiden administratie

In dit artikel onder meer bepaald dat door het CBR een zodanige administratie wordt bijgehouden dat daaruit het onderscheid tussen publieke taken en private activiteiten blijkt.

In dit kader vermelden wij dat door de (private) deelnemingen van het CBR afzonderlijk financiële administraties worden gevoerd.

In de financiële administratie van het CBR is een duidelijke scheiding aangebracht tussen de publieke taken en private activiteiten. Hiertoe zijn ten behoeve van de uitvoering van de private activiteiten specifieke kostenplaatsen opgenomen in de financiële administratie.

Artikel 7 Beveiliging gegevens

In 2002 heeft Ernst & Young EDP Audit een onderzoek verricht waarbij is nagegaan in welke mate de organisatie van het CBR voldoet aan de normen van de internationaal erkende Code voor Informatiebeveiliging (CVIB). De uiteindelijke doelstelling is dat door EDP Audit, op basis van